

Slavíček, Lubomír

Inventáře sbírky olomouckého světícího biskupa Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu (1639-1702) : prameny k dějinám sběratelství 17.-19. století na Moravě II.

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. F, Řada uměnovědná. 2001, vol. 50, iss. F45, pp. [83]-109

ISBN 80-210-2682-0

ISSN 1211-7390

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/110376>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

LUBOMÍR SLAVÍČEK

INVENTÁŘE SBÍRKY OLOMOUCKÉHO SVĚTÍCÍHO BISKUPA FERDINANDA SCHRÖFFELA ZE SCHRÖFFENHEIMU (1639–1702)

Prameny k dějinám sběratelství 17.–19. století na Moravě II.

Obrazový soubor, který ve 2. polovině 17. století sestavil olomoucký kanovník a pozdější světicí biskup Ferdinand Schröffel ze Schröffenheimu, patří nesporně k reprezentativním dokladům raně barokního sběratelství na Moravě. Vedle známých a relativně dobře zpracovaných obrazáren, které v tomto období vytvořili velcí a poučení sběratelé typu knížete Karla Eusebia z Liechtensteina (1611–1684), hraběte Ondřeje Dominika Kounice (1655–1705), nebo olomouckého biskupa Karla II. z Liechtensteina–Castelcorna (1623–1695),¹ představuje vyhraněnou ukázkou rozsahem a významem menší, ale pro toto období příznačně sbírky. Do obecného povědomí se Schröffelova kolekce obrazů dostala především zásluhou souhrnné informace historiografa Jana Petra Cerroniho, který ve svém náčrtu dějin umění na Moravě z roku 1807 zaznamenal nejen její existenci, ale uvedl i přibližný počet obrazů a rovněž základní výčet jmen zastoupených autorů.² Z jeho údajů vyplývá, že početnou sbírku dobrých obrazů („eine

¹ Srov. Viktor Fleischer, *Fürst Karl Eusebius von Liechtenstein als Bauherr und Kunstsammler (1611–1684)*. [Veröffentlichungen der Gesellschaft für neuere Geschichte Österreichs I.]. Wien–Leipzig 1910; Cecilie Hálová–Jahodová, *Galerie moravských Kouniců. Z dějin uměleckých zájmů jejich budovatelů. Časopis Matice moravské LXIII–LXIV, 1939–1940, s. 83–108*; Antonín Breitenbacher, *Dějiny arcibiskupské obrazárny v Kroměříži. Archivní studie I. a II.* Kroměříž 1925 a 1927; Antonín Jirka, *Obrazové sbírky Kroměřížského zámku*, in: Milan Togner (ed.), *Kroměřížská obrazárna. Katalog sbírky obrazů arcibiskupského zámku v Kroměříži*. Kroměříž 1998, s. 13–24.

² Jan Petr Cerroni, *Skätze einer Geschichte der bildenden Künste in Mähren*. Moravský zemský archiv (dále jen MZA) Brno, fond G 12, sign. Cerr. I–32, fol. 176–176v. Srov. Lubomír Slavíček, *Zpráva o sbírce olomouckého světicího biskupa Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu*. (Nové poznatky k dějinám sběratelství na Moravě 2. poloviny 17. století). In: *Historická Olomouc XIII. Konec švédské okupace a poválečná obnova ve 2. polovině 17. století*. Olomouc 2001 (v tisku).

zahlreiche Sammlung von guten Gemälden“) kláštera premonstrátů na Klášterním Hradisku u Olomouce v roce 1702 obohatilo více jak 300 obrazů dobrých mistrů („über 300 Gemählde von guten Meistern“), pocházejících z odkazu zmíněného olomouckého světicího biskupa. Darovaný soubor, oceněný částkou 12000 zlatých, našel své umístění v prelatuře kláštera, a na podzim roku 1705 zde měl být podle Cerroniho zprávy údajně zničen požárem. Podle jiné informace byly obrazy a další umělecké předměty ze Schröffelova odkazu použity při výzdobě novostavby rezidence hradištských premonstrátů ve Vřesovicích u Prostějova.³ Rozhodnutí darovat svou obrazovou sbírku společně s dalším majetkem premonstrátskému klášteru na Hradisku představuje nepochybně logické završení Schröffelových dlouholetých těsných přátelských kontaktů s tímto klášterem a jmenovitě s jeho tehdejším opatem Norbertem Želeckým z Počenic (opatem v letech 1679 až 1709). O povaze těchto styků mj. vypovídá také darování několika obrazů řádového malíře Dionysia Strausse kanovníkovi Ferdinandu Schröffelovi.⁴ Seznam, který Cerroni nepochybně sestavil na základě původního inventáře Schröffelových obrazů, vyjmenovává jednak známé představitelé nizozemské, italské a německé malířské školy 16. a 17. století, jednak malíře regionální, především ty, kteří žili a umělecky působili v Olomouci, nebo ve Vídni. V první skupině se mj. objevují jména Karla van Mander, Petera Pauwela Rubense, Anthonise van Dyck, Jacoba Jordaense, Hendrika van Balen, Christophera van der Lamena, Davida Tenierse, Simona de Vos, (Pietera ?) van Bredael, Davida Ryckaerta, (Pietera II. nebo Alexandera ?) Castelse, Pietera Rysbraecka, Pietera (sic) Veronesa, Andrey del Sarto, Quida Reniho, Poussina, či Johanna Carla Lotha. K reprezentantům druhé skupiny se řadí například Antonín Lublinský, (Jeronym?) Kapoun, Tobias Pock, Franz Rösel von Rosenhof, Joann de Corduba (Cordua), nebo také hamburský malíř Johann Heinrich Sperling. Velký počet jmen však patří malířům zcela neznámým, která nelze identifikovat ani s pomocí standardních starších i moderních slovníků umělců. Přitom nelze vyloučit možnost, že některá z nich Cerroni chybně přečetl a zkomolil. Snad i proto se většina pozdějších autorů, kteří věnovali pozornost „*skvělé sbírce slavných autorů*“ (Rudolf Zuber) z majetku Ferdinanda Schröffela,⁵ při vy-

³ František Spurný (ed.), *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku II. Severní Morava*. Praha 1983, s. 249; Milan Togner, Barokní sběratelství v Olomouci a jeho podíl na formování domácí výtvarné kultury. *Historická Olomouc X*. Olomouc 1995, s. 128.

⁴ Augustin Neumann, *Ze slavné doby malířství moravského baroka. Dionysius Friedrich Strauss, premonstrát a malíř moravského baroka*. Brno 1944, s. 36, s. 63, pozn. 109. – O těsném vztahu Ferdinanda Schröffela k premonstrátskému klášteru Hradisko svědčí mj. i skutečnost, že světicímu biskupovi byl v konventním kostele zřízen náhrobek, který v roce 1802 byl přemístěn do farního kostela sv. Mořice; srov. Leoš Mlčák, K dějinám raně barokního konventního kostela premonstrátské kanonie na Hradisku u Olomouce. *Střední Morava* 10, 2000, s. 15.

⁵ Gregor Wolny, *Kirchliche Topographie von Mähren*. I. Abteilung Olmützer Erzdiöcese. 1. Band. Brünn 1855, s. 345 (zde jsou vyjmenováni: *Ferd. Kulm* [sic], *Jak. Jordaens*, *Ant. van Dyk*, *Rubens*, *Andr. del Sarto*, *Poussin*, *Sperling*, *Bredal*, *Luk. de Gran* [sic; Cranach?], *Lublinský*, *Teniers*, *Pieter*. [sic] *Veronese*, *Dav. Reichert*); Rudolf Zuber, *Osudy moravské církve v 18. století. I. 1695–1777*. Praha 1987, s. 71, 75; M. Togner (cit. v pozn. 3), s. 127–131; Milan Togner, *Italské malířství v olomouckých sbírkách*. In: *Olomoucká obrazárna I. Italské malířství 14.–18. století z olomouckých sbírek*. Olomouc 1996, s. 16.

počítání zastoupených malířů omezila pouze na první okruh umělců, a to ještě v přísném výběru na nejslavnější jména – Van Dyck, Paulo Veronese nebo Jacob Jordaens.

Předpoklad, že jako zdroj svého poučení použil Jan Petr Cerroni původní inventář obrazů, sestavený patrně na přelomu 17. a 18. století, lze poměrně snadno doložit. Mezi doklady k dějinám výtvarného umění na Moravě, nacházejícími se ve „věhlasné“ Bočkově sbírce v Moravském zemském archivu v Brně, byl totiž původně uložen také seznam všech obrazů, zavěšených v roce 1692 v olomoucké kanovnické rezidenci Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu.⁶ V současné době je však tento inventář neznámý. Alespoň částečnou náhradu za tento ztracený dokument poskytuje však jiný soupis Schröffelových obrazů, na který nedávno marginálně upozornil Antonín Jirka.⁷ Ve skutečnosti jde o fragmenty dvou inventářů, které se dochovaly v archivním fondu premonstrátského kláštera na Hradisku. Pracovní charakter rukopisu s četnými škrty naznačuje, že se tyto fragmenty staly podkladem pro nový, patrně definitivní inventární soupis, evidentně sestavený v posledním desetiletí života Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu, nejspíše mezi léty 1692–1702. Navíc lze z formulací inventáře usuzovat, že všechny tyto inventární soupisy, jak dochované fragmenty, tak i neznámý inventář, sestavil budovatel a vlastník obrazového souboru.

Ferdinand Schröffel ze Schröffenheimu (28. ledna 1639 Olomouc – 23. srpna 1702 Olomouc), příslušník štyrského šlechtického rodu usazeného na Moravě, patřil za biskupů Karla II. z Liechtensteina–Castelcorna (1664–1695) a Karla Lotrinského (1695–1710) k předním představitelům olomoucké kapituly. Po absolvování studia teologie a práv (1661) byl v roce 1662 vysvěcen na kněze, když již předtím patřil k nesídelním kanovníkům. V roce 1665 rozšířil řady sídelních kanovníků a působil nejprve jako farář a děkan v Mohelnici (do 1667).⁸ Poté byl až do své smrti farářem v olomouckém kostele sv. Mořice a současně dosáhl významných úřadů v rámci kapituly – 1680 se stal notářem dómské kapituly a správcem jejího majetku a v roce 1689 kanovníkem–scholastikem. Završením jeho církevní kariéry se stalo v roce 1696 jmenování olomouckým světicím biskupem a současně i titulárním biskupem z Sebaste. V březnu téhož roku byl nadto povýšen do panského stavu.⁹ O jeho poměru k umění vypovídá

⁶ Nr. 12265; *Inventarium der Bielster, So sich in Meiner Ferdinandi Schröffel von Schröffenheimb Canonical Residenz Anno 1692 in Olmütz befunden*; srov. Wilhelm Schram, *Berichte über das in den Archiven der Stadt Brünn befindliche kunsthistorische Quellen-Material. Mitteilungen der dritten (Archiv-)Section der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale* II, 1894, s. 86. – Sbírkou obrazů premonstrátského kláštera Hradisko stručně zmiňují též Ivo Hlobil – Pavel Michna – Milan Togner, *Olomouc*. Praha 1984, s. 119.

⁷ MZA Brno, fond E 55 – Premonstráti Hradisko, sign. IV P 18/1, kart. 55, inv. č. 1407; srov. Antonín Jirka, in: M. Togner (cit. v pozn. 1), s. 119, pozn. 1.

⁸ G. Wolny (cit. v pozn. 5) *IV*, 1868, s. 12.

⁹ Heinrich von Kadich – Conrad Blažek, *Der mährische Adel. J. Siebmacher's grosses Wappenbuch Band 31*. Nürnberg 1899 (reprint Neustadt an der Aisch 1979), s. 296; Metoděj Zemek, *Posloupnost prelátů a kanovníků olomoucké kapituly od počátku až po dnešní dobu*, sv. II, č. 34 [rukopis], Zemský archiv v Opavě; R. Zuber (cit. v pozn. 5), s. 41; Erwin Gatz (ed.), *Die Bischöfe des Heiligen Römischen Reiches 1648 bis 1809. Ein biographisches*

vedle jeho sběratelských aspirací především úloha, kterou v letech 1679 až 1681 sehrál jako obnovitel chrámu sv. Mořice a objednavatel jeho nového uměleckého mobiliáře, zničeného při požáru města v roce 1705.¹⁰ Stejnou pozornost věnoval také vybudování nové fary u sv. Mořice a v neposlední řadě rovněž stavebním úpravám kanovnické rezidence ve Wurmově ulici č. 13 (dnes sídlo katedry dějin umění Palackého univerzity v Olomouci), kde své umístění našla i podstatná část jeho obrazových sbírek.¹¹ Příklon Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu k soustavné sběratelské činnosti byl, stejně jako v případě dalších uměnilovných olomouckých kanovníků, například proboštů Jana Kryštofa ze Zirkendorfu a Jiřího Bedřicha hraběte ze Sallburga,¹² nejspíše přímo ovlivněn inspirativním příkladem olomouckého biskupa Karla II. z Liechtensteina–Castelcorna. Stejně tak můžeme předpokládat, že i v případě naplňování jeho sběratelských zájmů docházelo k těsnému sepětí s uměleckým mecenátem, který se projevoval především podporou současných umělců. Rovněž v rozhodnutí odkázat obrazovou sbírku jako celek církevní instituci, premonstrátskému klášteru na Hradisku a tak ji ochránit před jistým rozptýlením, k němuž by došlo po sběratelově smrti, je možno spatřovat vliv obdobného biskupova počínu, který svou soukromou obrazárnu daroval v roce 1691 olomouckému biskupství.¹³ Oba tyto právní akty, které logicky završují sběratelskou činnost obou sběratelů, nepochybně vycházejí z dobové mentality, explicitně vyjádřené názorem sběratele velkého stylu, knížete Karla Eusebia z Liechtensteina. Ten ve své známé instrukci synovi a pokračovateli Johannu Adamu Andreasovi důrazně konstatoval, že hlavní povinností aristokrata je vytvářet a také po sobě zanechávat „*schene Monumenta zu ebigen unsterblicher gedechtnus*“.¹⁴

Dochované zlomky dvou inventářů dovolují zpřesnit dosavadní, značně lakovnické informace o Schröffelově sbírce. Současně lze s jejich pomocí provést alespoň dílčí rekonstrukci základní podoby kolekce obrazů, která je výslednicí sběratelské aktivity kanovníka Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu. Přispívá k tomu především velká vypovídací hodnota těchto materiálů. Na rozdíl od většiny dosud známých inventářů menších šlechtických a měšťanských obrazových sbírek, které byly sepsány v této době, ve více jak polovině případů vy-

Lexikon. Berlin 1990; Ferdinand Seibt – Hans Lemberg – Helmut Slapnicka (ed.), *Biographisches Lexikon zur Geschichte der böhmischen Länder* 3. München 2000, s. 766 (zde uvedena další literatura).

10 Václav Nešpor, *Dějiny Olomouce*. (Vlastivěda moravská II. Místopis). Brno 1936, s. 169, 190; R. Zuber (cit. v pozn. 5), s. 71.

11 Leoš Mlčák, Štukový strop v kanovnické rezidenci ve Wurmově ulici č. 13 v Olomouci. *Vlastivědný věstník moravský* LI, 1999, s. 180.

12 Srov. Antonín Breitenbacher, K dějinám arcibiskupské obrazárny v Kroměříži. *Časopis Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci* XLI–XLI, 1929, s. 287, 275; M. Togner (cit. v pozn. 3), s. 127.

13 A. Breitenbacher 1925 (cit. v pozn. 1), s. 63–73; A. Breitenbacher 1927 (cit. v pozn. 1), s. 98–99. Srov. též Vít Vlnas, Barokní církev a umělecké sběratelství. In: *Opera historica* 5, 1996, s. 525–526.

14 Britta von Götz–Mohr, Karl Eusebius von Liechtenstein (1611–1684). *Gedechtnus und Curiositet. Der Fürst als dilettierender Architekt und Sammler*. In: [Kat.] *Die Bronzen der Fürstlichen Sammlung Liechtenstein*. Frankfurt am Main 1986, s. 67–73.

jadruje názor na autorství jednotlivých obrazů. Stručné, ale výstižné popisy poskytují potřebné údaje o jejich ikonografické náplni, a v neposlední řadě autor obou inventárních soupisů důsledně uvádí také základní technické údaje o podložce a rozměrech obrazů, včetně informace o jejich rámování. Ze zachovaných inventárních seznamů jednoznačně vyplývá, že Schröffelova sbírka obrazů nebyla uložena pouze v jeho kanovnické rezidenci, ale že se její část nacházela také na faře u sv. Mořice.

Obsáhlejší ze seznamů, jehož průběžné číslování začíná pořadovým číslem 16, vypočítává celkem 166 obrazů, ve druhém je jich pak uvedeno 81. Protože nejméně 7 obrazů se objevuje v obou soupisech a 4 obrazy jsou ve druhém seznamu uvedeny dvakrát lze dojít k počtu 247 výtvarných děl, jež lze bezpečně doložit v majetku Ferdinanda Schröffela z Schröffenheimu. I když kvantitativní hledisko není při sběratelské činnosti jistě hlavním kritériem, zjištěné množství obrazů ukazuje, že ve Schröffelově případě šlo – v aristokratickém prostředí – o sbírku spíše středního rozsahu. Mezi obrazovými celky na Moravě, které máme z této doby dobře doloženy, můžeme uvést dva srovnatelné příklady [Příloha II.]. První představuje soubor obrazů Jana Antonína svobodného pána z Questenberka (1638–1686) na zámku v Jaroměřicích nad Rokytnou, který v roce 1687 tvořilo 118 obrazů.¹⁵ Druhý pak obrazová sbírka zámožného olomouckého královského rychtáře Franze Ferdinanda Zirckendorffera z Zirckendorffu (†1701), v níž se na počátku 18. století nacházelo celkem 221 obrazů.¹⁶ Pro srovnání lze rovněž uvést, že jeden ze soudobých sběratelů velkého stylu, olomoucký biskup Karel II. z Liechtensteina–Castelcorna, vlastnil podle hodnověrných zjištění Lubora Machytky v roce 1695 cca 1500 obrazů, přičemž oba nejvýznamnější obrazové soubory, soustředěné v rezidencích v Olomouci a v Kroměříži, tvořilo celkem 962 obrazy.¹⁷

Na rozdíl od inventářů obrazových sbírek Jana Antonína z Questenberka a Františka Ferdinanda Zirckendorffera z Zirckendorffu, kde u obrazů nebyly – v souladu s dobovými zvyklostmi – určení jejich předpokládaní autoři, soupisy Schröffelovy kolekce autorské určení uvádějí v celkem 130 případech, zatímco zbývajících 117 obrazů zůstává anonymních. V procentuálním vyjádření to znamená poměr 52,63 % autorsky rozpoznáných obrazů k 47,37 % anonymních děl. U druhé skupiny se sestavitel seznamu v několika případech pokusil alespoň rámcově vymezit malířskou školu, v níž obraz pravděpodobně vznikl. Vyhodnocení autorského složení Schröffelovy obrazové sbírky dovoluje podstat-

¹⁵ Alois Plichta, Jaroměřická obrazová sbírka. In: Alois Plichta (ed.), *O životě a umění. Listy z jaroměřické kroniky 1700–1752. Sborník prací. Jaroměřice nad Rokytnou – Brno 1974*, s. 339; Alois Plichta, Questenberkové a Jaroměřice n. Rok. *Umění XXVIII*, 1980, s. 153.

¹⁶ Státní okresní archiv Olomouc, fond Městský úřad Olomouc, rkp. 128 – inventáře pozůstalostí 1699–1702, fol. 193r–219r (opis inventáře autorovi laskavě poskytl dr. Zdeněk Hojda). Srov. též Zdeněk Hojda, Měšťanské barokní sbírky v Praze a v Olomouci. In: *Historická Olomouc a její současné problémy V*, 1985, s. 314–315; Zdeněk Hojda Kulturní investice staroměstských měšťanů v letech 1627–1740. Příspěvek k dějinám kultury barokní Prahy II. *Pražský sborník historický XXVII*, 1994, s. 85–86.

¹⁷ Lubor Machytka, K dějinám obrazárny olomouckých biskupů v 17. století. *Okresní archiv v Olomouci*. Olomouc 1984, s. 108.

nou korekci údajů Jana Petra Cerroniho, na něž jsme dosud byli odkázáni. Především je zřejmé, že ona zvučná jména významných flámských a italských malířů Rubense, Van Dycka, či Veronesa (inventář i Cerroni mylně uvádějí křestní jméno Pietro) – samozřejmě za předpokladu, že skutečně šlo o jejich autentické výtvary – jsou, pokud jde o množství obrazů, v menšině. Z nizozemských tvůrců byl jednou ukázkou zastoupen poměrně vzácně se vyskytující Karel van Mander, a spolu s ním představitelé antverpské malířské školy 17. století Peter Pauwel Rubens, Anthonis van Dyck, Hendrik van Balen, David Ryckaert a některý z příslušníků rozvětvené rodiny Bredaelů, nejspíše Peter nebo Alexander. Naproti tomu řada jmen nizozemských nebo italských umělců, která se objevují v Cerroniho výčtu, například Otto van Veen (*Octavus Venus*), Gillis Backereel (*Bachariel*), David Teniers, Simon de Vos, Frans Francken, Christopher van der Lamen (*van der Lahm*), Pieter Rysbraeck (*Resbräck*), Jan Baptista van der Meiren (*Möhren*), či Andrea del Sarto a Poussin, není v dochovaných zlomcích inventáře uvedena vůbec. Rovněž Jordaensovo jméno se ve známých inventárních seznamech neobjevuje a jeho uvádění způsobilo Cerroniho chybné čtení záznamů ve starém inventáři. V něm se totiž objevuje větší počet děl spojených s malířem, jenž je označen jako Andrea Jondes, respektive Jordan nebo Jondeß. V několika případech, například u obrazů spojených se jménem Albrechta Dürera nebo Quida Reniho, se zase ukazuje, že šlo prokazatelně pouze o kopie vytvořené podle předloh těchto slavných tvůrců. Pokud jde o stanovení míry originality obrazů zastoupených ve Schröffelově kolekci nepředstavují inventární soupisy spolehlivější oporu. Kopie jsou výslovně označeny ve zcela ojedinělých případech, i když se lze oprávněně předpokládat, že právě podíl kopií na složení sbírky byl zřejmě vysoký.¹⁸ Rovněž pouze v ojedinělých případech je uvedeno jméno malíře–kopisty, například Andrey Jondese [Seznam I., č. 29], Wilhelma Morsetha [Seznam I., č. 2], nebo Franze Prospera de Mus [Seznam II., č. 36]. Některé popisy uvedené v inventářích [Seznam I., č. 39 a č. 142] evokují známé obrazy, které patřily a dodnes patří k obrazovému fondu olomouckého biskupa.

Většina jmen malířů uvedených v inventárních soupisech [*Příloha I.*] nepokrytě naznačuje, že Schröffel se jako sběratel v mnohem větší míře orientoval na tvorbu známých i méně známých německých malířů, kteří se umělecky uplatnili především ve Vídni (Tobias Pock, Ferdinand Khin, Mathias Leittner), pří-

¹⁸ K otázce kopií srov. zejména K. S. Maison, *Themes and Variations. Five Centuries of Master Copies and Interpretations*. London 1960; Heribert Hutter (ed.), *Original – Kopie – Replik – Paraphrase*. Wien 1980; *Retaining and Original. Multiple Originals, Copies, and Reproductions*. [Center for Advanced Study in Visual Arts Symposium Papers VII = Studies in the History of Art 20]. Washington 1989; *Probleme der Kopie von der Antike bis zum 19. Jahrhundert*. München 1992; Jochen Luckhardt, Ferdinand Voet als Kopist in Rom und die Gemäldesammlung des Salzburger Domdechanten Wilhelm von Fürstenberg. In: Ekkehard Mai – Karl Schütz – Hans Vlieghe (ed.), *Die Malerei Antwerpens – Gattungen, Meister, Wirkungen. Studien zur flämischen Kunst des 16. und 17. Jahrhunderts. Internationales Kolloquium Wien 1993*. Köln 1994, s. 133–143; Vladan Antonovič, *Kopisté biskupa Karla z Liechtensteinu – Castelcornu (1664–1695)* [Diplomová práce Palackého univerzity]. Olomouc 1999, s. 43–45, 39–42. Vyhraněný dobový názor na kopie a na jejich místo v obrazové sbírce přináší traktát kněžete Karla Eusebia z Liechtensteina, srov. V. Fleischer (cit. v pozn. 1), s. 197, 198.

padně v dalších centrech střední Evropy (Franz Rösel von Rosenhof, Friedrich Brentel, Johann Brandtmiller), nebo Itálie (Johann Carl Loth).¹⁹ Několika ukázkami byl zastoupen malíř nizozemského původu („*zu Brissel in Brabantia geboren*“) Joann de Cordua, který ve Vídni a patrně i v Praze získal proslulost především jako malíř zátiší typu „*vanitas*“. Ve své většině jde o umělce, jejichž díla se ve střední Evropě a jižním Německu opakovaně objevují v obrazových sbírkách světské i církevní aristokracie (například biskupa Albrechta Sigismunda Bavorského ve Freisingu /1651–1685/²⁰), založených a budovaných ve 2. polovině 17. století, stejně jako v tamních klášterních obrazárnách, například v hornorakouských kláštorech benediktinském v Kremsmünsteru (opat Erenbertus II. Schrevogl /1669–1703/) a augustiniánském v St. Florianu (probošt David Fuhrmann /1667–1687/).²¹ Značné procento obrazů vytvořili místní, olomoučtí malíři, jejichž uměleckou činnost mohl Ferdinand Schröffel průběžně sledovat z bezprostřední blízkosti. Nejznámější uměleckou osobnost mezi nimi představuje nepochybně Antonín Lublinský, představený kláštera augustiniánů–kanovníků a umělecký poradce biskupa Karla II. z Liechtensteina–Castelcorna, a částečně také dvorní malíř knížete Karla Eusebia z Liechtensteina ve Valticích, Franz Prosper de Mus. Do souvislostí s olomouckým malířstvím 2. poloviny 17. století lze pak na základě Juliem Röderem publikovaných excerpt archivních pramenů²² uvést několik dalších umělců, jejichž díla zaznamenává Schröffelův inventář. Shodou okolností jde o malíře, kteří se na profilu obrazové sbírky Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu podíleli poměrně velkým počtem svých prací. K těmto jinak prakticky neznámým umělcům patří členové olomouckého malířského cechu – zmíněný Johann Andreas Jondes (též Jorden, nebo Jondeß), dále Gregor Miller, Tobias Kurtzberger, Ulrich Schnell, a některý z příslušníků malířské rodiny Andermannů, nejspíše Christian. Interpretace atribučních záznamů objevujících v inventáři Schröffelovy obrazové kolekce ales-

¹⁹ Srov. Brigitte Faßbinder, *Studien zur Malerei des 17. Jahrhunderts im Wiener Raum*. Phil. Diss. Wien 1979. K zastoupení německých malířů v českých a moravských sbírkách 17. a 18. století srov. zejména Hana Seifertová, [Kat.] *Německé malířství 17. století z československých sbírek*. Praha 1989, s. 12–21.

²⁰ Srov. Peter B. Steiner, Freising als Kunstzentrum. In: [Kat.] *Freising. 1250 Jahre Geistliche Stadt*. Freising 1989, s. 83–104; Georg Breininger, Freisinger Künstler und Kunsthandwerker vor 1800, *ibidem*, s. 106–121; Marianne Reuter, Der Kirchenfürst, *ibidem*, s. 327–328. Srov. též. pozn. 42.

²¹ Srov. Frederike Klauner, Geschichte der Erwerbungen und der Aufstellung der Sammlungen mit besonderer Berücksichtigung der Gemälde. In: *Österreichische Kunsttopographie. Die Kunstdenkmäler des Benediktiner Stiftes Kremsmünster II. Teil. Die Stifflche Sammlungen und Bibliothek*. Wien 1977, s. 20–23, 93–118; Otto Wutzel, Die Kunstsammlungen des Augustiner–Chorherrenstiftes St. Florian in ihrer historischen Entwicklung. In: Margaretha Vyoral–Tschapka – Theodor Brückler, *Österreichische Kunsttopographie XLVIII. Die Kunstsammlungen des Augustiner–Chorherrenstiftes St. Florian*. Wien 1988, s. 1–20; Wolfgang Prohaska, Die Gemälden vom späten 16. Jahrhundert bis Mitte des 18. Jahrhunderts *ibidem*, s. 190–215. Srov. též Josef Doblhofer, *Die Gemäldesammlungen der Fürsterzbischöfe von Salzburg 1587–1806*. Phil. Diss. Salzburg 1982.

²² Julius Röder, *Die Olmützer Künstler und Kunsthandwerker des Barock. I. Maler, Bildhauer, Goldschmiede, Goldschläger, Gold- und Silberarbeiter, Perlhefter und Glaser (Glasmacher, Glasschneider, Spiegelmacher)*. Olmütz 1934.

poň dílčím způsobem rozšiřuje naše stále nedostatečné znalosti o středoevropském, respektive o olomouckém malířství 2. poloviny 17. století, když přináší nové informace o tvorbě některých jeho zapomenutých představitelů. Ovšem zdaleka ne všechny dobové atribuce se v současně době podařilo spolehlivě objasnit. Zcela neznámá zůstává prozatím identita čtyř malířů – Wilhelma Morsetha (či Morsekha?), Lucase Goulafta, Jacoba Haberleho nebo Heberla a malíře, který je uveden pouze křestním jménem Jacob. V tomto případě nelze vyloučit eventualitu, že tímto umělcem by mohl být myšlen Jacob Haberle.

O charakteru Schröffelovy sbírky obrazů vypovídá nejen její autorské složení, ale také žánrová a tematická struktura, která se v základních rysech příliš neodlišuje od dobových zvyklostí. Většina inventovaných výtvarných děl (celkem 95,5%) je ikonograficky, respektive žánrově určena [Příloha II].²³ Nejpočetnější skupinu obrazů (celkem 32,4%) tvořily kompozice s náboženskou tematikou – scény ze Starého a Nového zákona, obrazy zpracovávající mariánskou a christologickou ikonografií, nebo zachycující podobu nebo příběhy světců. Další početnou a pro žánrovou strukturu sbírky podstatnou skupinu představovaly autorsky většinou neurčené portréty, mezi kterými se nacházely rodinné portréty, včetně obrazů zachycujících podobu majitele sbírky, dále obligatorní podobizny Habsburků, zejména panujícího císaře Leopolda I., jeho manželky a sourozenců a z ostatních stojí za zmínku portrét olomouckého biskupa Karla II. z Liechtensteina–Castelcorna a „kontrfekty“ členů zřejmě spřízněné rodiny Liebe von Liebendorf.²⁴ Stejně početné byly i „landšafty“, obrazy se žánrovými výjevy, kompozice s mytologickými („ovidiovskými“) příběhy či historiemi z antických dějin a nejrůznější typy zátiší,²⁵ mezi nimiž se mj. objevila i zátiší „vanitas“.²⁶ K žánrové pestrosti souboru pak přispěly víceméně ojedinělé ukázky animalistických obrazů, mariny a zobrazení rozbouřeného moře, alegorie, bitevní výjevy,²⁷ a také jeden architektonický obraz.

²³ V případě sbírky Jana Antonína z Questenberka (viz pozn. 15) je to 96,6% a u obrazové kolekce Franze Ferdinanda Zirkendorfera z Zirkendorfu (viz pozn. 16) – 70%.

²⁴ K barokním portrétním galeriím, které nezdávka tvořily jádro šlechtických a měšťanských obrazových kolekcí a k jejich náplni, srov. zejména Walther Schlürmeyer, Ahnengalerien. In: *Reallexikon der deutschen Kunstgeschichte* 1. Stuttgart 1937, sl. 221–227; Günther Heinz, Studien zur Porträtmalerei an den Hofen der Österreichischen Erblande. *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien* 59, 1963, s. 99–224; Helmut Börsch-Supan, [Kat.] *Höfische Bildnisse des Spätbarock*. Berlin 1966; Ekkehard Mai, Porträtkunst und höfisches Porträt. In: [Kat.] *Anna Maria Louisa Medici. Kurfürstin von Pfalz*. Düsseldorf 1988, s. 57–69; Sabine Fellner, Das Adelige Porträt. Zwischen Typus und Individualität. In: [Kat.] *Adel im Wandel. Politik – Kultur – Konfession 1500–1700*. Rosenberg 1990, s. 499–508; Pavel Blatný, Rodové portrétní galerie. In: *Valdštejnská obrazárna v Chebském muzeu*. Cheb 1999, s. 19–22.

²⁵ K zátiším v barokních sbírkách srov. Günther Heinz, Geistliches Blumenbild und dekoratives Stilleben in der Geschichte der kaiserlichen Gemäldesammlungen. *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien* 69, 1973, s. 1–30; [Kat.] *Stilleben in Europa*. Münster–Baden/Baden 1979–1980, passim.

²⁶ Srov. Görel Cavalli–Björkmann, Vanitas–Stilleben als Phänomen des Krisenbewußtseins. In: Klaus Bußmann – Heinz Schilling (ed.), *1648 Krieg und Frieden in Europa. Aufsatzband 2: Kunst und Kultur*. Münster–Osnabrück 1998/1999, s. 501–508.

²⁷ Srov. Matthias Pfaffenbichler, Das barocke Schlachtenbild – Versuch einer Typologie. *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien* 91, 1995, s. 37–110.

Srovnání se závěry, k nimž dospěl Vít Vlnas při průzkumu žánrové skladby českých barokních obrazáren světské i církevní aristokracie,²⁸ zřetelně ukazuje, že ani případě obrazové sbírky kanovníka a olomouckého světícího biskupa Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu nedošlo k výraznějšímu odklonu od dobových zvyklostí. Nápadný je možná pouze dominantní podíl obrazů s náboženskou tematikou, se kterým se ovšem setkáváme poměrně často právě na přelomu 17. a 18. století, a to nejen ve sbírkách šlechtických, ale mezi léty 1627 až 1740 také v obrazových kolekcích staroměstských měšťanů, kde tvořily 32,2% jejich celkové náplně. Naproti tomu v průběhu 1. poloviny 18. století docházelo k výraznému poklesu zastoupení tohoto typu obrazů, a to i v církevních sbírkách, jak to potvrzují provedené analýzy inventářů litoměřických biskupů z let 1709 až 1759, v nichž díla s náboženskými náměty tvořila již jen kolem 15% všech děl. Rekonstrukce zřejmě podstatné části obrazárny Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu, provedená na základě dochovaných fragmentů jejího inventárního soupisu ze sklonku 17. století, víceméně potvrzuje základní konkluze Vlnasova širěji zaměřeného výzkumu věnovaného vztahu barokní církve a uměleckého sběratelství v českých zemích v 17. a 18. století. Patří k nim především zjištění, že umělecké sbírky vytvářené církevními sběrateli nepředstavují „*samostatný typ, ale pouze variantu dobového modelu šlechtické kolekce*“.²⁹ Oproti sbírkám sestavených náročnými aristokratickými sběrateli a milovníky umění, typu, který v moravském prostředí patrně nejvýrazněji reprezentuje kníže Karel Eusebius z Liechtensteina, můžeme nicméně zjistit některé odlišnosti. Ty se v důsledku poněkud konzervativnějšího vkusu sběratelů z řad nižšího i vysokého kléru projevovaly, jak to exemplárně ukazuje i případ Schröffelovy kolekce obrazů, početným zastoupením portrétů, dále preferencí výtvorů místních uměleckých sil a i poměrně velkým podílem kopií. Jistou výjimku z pravidla představuje mezi církevními sběrateli pouze sběratelství olomouckého biskupa Karla II. z Liechtensteina. Zatímco počátky biskupovy sběratelské aktivity se nikterak neliší od pojetí uplatňovaného například Ferdinandem Schröffelem, zakoupení uceleného souboru uměleckých děl vynikajících umělců 15. až 17. století od Franze von Imstenraeda,³⁰ ho po roce 1675 naráz zařadilo po bok nejvýznamnějších evropských sběratelů své doby.

28 Vít Vlnas, Poznámky k žánrové skladbě českých barokních obrazáren. Galerie litoměřických biskupů v kontextu dobového sběratelství. In: *Rozprava o baroku. Sborník příspěvků z kolokvia Barokní umění na území severozápadně od Prahy*. Slaný 1993, s. 34–38.

29 V. Vlnas (cit. v pozn. 13), s. 523.

30 Srov. Jutta Seyfahrt, *Die Bildersammlung der Familie Imstenraedt. Ein Barockkabinet in Köln*. In: Hiltrund Kier – Frank Günther Zehnder, *Lust und Verlust. Kölner Sammler zwischen Trikolore und Preußenadler*. Köln 1995, s. 31–35.

Edice inventářů sbírky obrazů biskupa Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu.³¹

SEZNAM I.

[...]

- [1] N°. 16. *deto Narcissus in brun sehent, in einer Blumen sich verwandelt – die hohe ein Elen ein Virtl, die breithe anderthalb Elen sambt der Metallisirten ramb, von Jacob Haberle³² gemahlet.*
- [2] N°. 17. *deto, Unser liebe Frau sambt dem Kindl schlaffent durch Wilhelmb Morsith³³ von quidoreno³⁴ abcopiret die höhe ein Elen ein Virtel die breithe ein Elen anderthalb Virtel sambt der Metallisirten ramb.*
- [3] N°. 18. *deto, ein landschaffil die hohe anderthalb Virtel die breyde nicht sehr ein Virtl samt einer kleinen medallisirten Leistel von Jacob³⁵ [...] gemahlet.*
- [4] N°. 19. *deto, der heylige Petrus hoch anderthalb Elen die breithe ein Elen ein Virtl sambt der metallisirten rahm von Johann brantmiller³⁶ gemahlet.*
- [5] <N°. 20. *deto Ein Crucifix die höhe ein Elen virthalb Virtl, die breithe ein Elen anderthalb Virtl sambt der metallisirten ramb von Wilhelmb Morsath gemahlet [?]> [in margine: modo est sub n°. 93]*
- [6] N°. 21. *deto Eine schlacht, die höhe Ein Elen ein Virtl, die breithe ein Elen trithalb Virtl sambt der Metallisirten ramb, von Wilhelmb Morseth [?] gemahlet.*
- [7] <N°. 22. *deto, Ein Crucifix; eine Statua der Koyser und Koyserin die höhe anderthalb Elen, die breithe ein Elen ein Virtel mit der Metallisirten rahmb von Johann Corduba³⁷ gemahlet.> [in margine: modo est sub n°. 201]*

³¹ MZA Brno, fond E 55 – Premonstráti Hradisko, sign. IV P 18/1, kart. 55, inv. č. 1407. – Při přepisu inventářů byly použity následující zkratky: <bruders> v originálu škrtnuté slovo nebo text; [...]chybějící, nebo nedopsaný text v originálu; [12] doplněné pořadové číslo nebo označení textu vloženého editorem; [in margine] vložená poznámka, která se v originálním textu nachází na okraji; *Morseth* [?] nejisté čtení; [??] nečitelné slovo nebo jeho část.

³² Malíře tohoto jména (v inventáři uváděn též jako Jacob Heberl) se prozatím nepodařilo identifikovat.

³³ Malíře tohoto jména (v inventáři uváděn též jako Morsath či Morsakh, nebo Morseth) se prozatím nepodařilo identifikovat. Nelze vyloučit, že je totožný s malířem Morsacem, autorem čtveřice obrazů, které byly v březnu 1673 nabídnuty Christophem Lauchem knížeti Karlu Eusebiovi z Liechtensteina; srov. Herbert Haupt, *Von der Leidenschaft zum Schönen. Fürst Karl Eusebius von Liechtenstein 1611–1684. Quellenband* [Quellen und Studien zur Geschichte des Fürstenhauses Liechtenstein Band II/2]. Wien–München–Weimar 1998, č. 1581 (Morsaco, bez křestního jména). – J. P. Cerroni (cit. v pozn. 2) uvádí zřejmě v důsledku nesprávného čtení rovněž malíře jménem Wilhelm Vorsath.

³⁴ Guido Reni (1575 Bologna – 1642 Bologna); srov. Stephen Pepper, *Guido Reni*. Oxford 1986; Sybille Ebert–Schifferer – Andrea Emilini – Erich Schleicher (ed.), *Guido Reni und Europa. Ruhm und Nachruhm*. Frankfurt am Main 1988, zejména studii Francise Haskella, Guido Reni und das Mäzenatentum seiner Zeit, s. 32–60.

³⁵ Jacob, snad míněn Jacob Haberle; srov. pozn. 32.

³⁶ Nejspíše Johann Brandtmüller nebo Brandtmüller (1635 Memmingen – 1695 Vratislav), malíř působící ve Vratislavi; srov. D.T., in: *Saur Allgemeines Künstler–Lexikon. Die bildende Künstler aller Zeiten und Völker* 13, München 1996, s. 645.

³⁷ Joann de Cordua († asi 1702 Praha) v dobových pramenech uváděn též jako Corduba, Corduwa, Decortuba, malíř pocházející z Bruselu a po roce 1663 doložený ve Vídni; srov. Alexander Hajdecki, in: Alfred Starzer (ed.), *Quellen zur Geschichte der Stadt Wien. I. Abteilung. Regesten aus in- und ausländischen Archiven mit Ausnahme des Archives der Stadt Wien* VI. Wien 1908, reg. 6820, 7751, 9528, 10766, 10775, 12121; Heinz Schöny,

- [8] N°. 23 *deto Ein landschafft auff Holtz von Jacob [...] gemahlet die höhe ein [andert] halb Virtl die breith ein Virtl und ein halbes mit der Metallisirten rahmb oder leistel.*
- [9] N°. 24 *deto Ein landschafft auff holtz von Jacob [...] gemahlet, die hohe Ein[dert] halb Virtl, die breithe mit der Metallisirten leistel anderthalb Virtl.*
- [10]<N°. 25. *deto Ein Vesperbid in Einen wohl geschnitten vergolten ramb die höhe Ein Elen ein halbes Virtl, die breithe trey Virtl und ein halbes <durch> von Carlotto³⁸ zu Venedig gemahlet.> [in margine: modo est sub n°. 94]*
- [11] N°. 26. *deto, die geburth Christi die höhe Ein Elen Virthalb Virtl die breithe zwey Elen ein Virtl sambt der schwartz gebeitzten raimen mit einen gutt vergolten leistel durch einen Moßkowiter³⁹ von dem original des Albrecht dirr⁴⁰ abcopiret.*
- [12]<N°. 27 *deto. Cato nach der academia⁴¹ von Wilhelm Morseth [?] gemahlet die höhe Ein Elen ein halbes, die breithe ein Elen anderthalb Virtl sambt der metallisirten ramb.> [in margine: modo est sub n°. 95]*
- [13]<N°. 28 *deto, ein Hirsch Kopff von francisco Rösel⁴² gemahlt, die höhe Ein Elen und ein halbs Virtl, die breithe trey Virtl mit der Metallisirten ramb.> [in margine: modo est sub n°. 87]*
- [14] N°. 29 *deto, Ein weibs controfeth auf Einen breth gemahlt, die höhe trey Virtl die breithe ein halbe Elen sambt der Metallisirten ramb.*

Wiener Künstler-Ahnen. I. Mittelalter bis Romantik. Wien 1970, s. 37–38. V dosavadní slovníkové literatuře (Kurt Zoege von Manteuffel, in: Ulrich Thieme – Felix Becker, *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart* VII, 1912, s. 407–408; D. T., in: Saur /cit. v pozn. 36/ 21, 1999, s. 200) došlo evidentně k záměně dvou ve Vídni činných malířů podobného jména – Joanna de Cordua a Johanna Baptisty Cordy st. (též Corta, Courda, Courta, Curta, Gurta), který zemřel ve Vídni 17. října 1698; srov. A. Hajdecki (op. cit.), reg. 11427, dále též reg. 6900, 9209, 9252, 9539, 9559, 9566, 9570, 9921, 11371. – Z díla Johanna de Cordua jsou v současné době známa především kuchyňská zátiší, zátiší typu „vanitas“ a žánrové obrazy; srov. Noémi Voskuil–Popper, Johann de Cordua. A forgotten Vanitas Painter 17th Century. *Gazette des Beaux-Arts* 118, 1976, s. 61–74; Hana Seifertová, Barock–Stilleben in Böhmen und Mähren. *Mitteilungen der Österreichischen Galerie* 21, 1977, s. 38; Elisabeth Herrmann–Fichtenau, *Der Einfluß Hollands auf die österreichische Malerei des 18. Jahrhunderts.* Wien–Köln 1983, s. 169–173; Philippe Comte, Johann de Cordua: Vanité au buste. *La Revue du Louvre et des Musées de France* XXXV, 1985, s. 283–284; Wolfgang Prohaska, in: Hellmut Lorenz (ed.), *Geschichte der bildenden Kunst in Österreich. Barock.* Wien 1999, s. 414–415, č. 151.

- 38 Johann Carl Loth (1632 Mnichov – 1698 Benátky) vytvořil několik obrazů, jejichž námětem je oplakávání mrtvého Krista anděly; srov. Gerhard Ewald, *Johann Karl Loth 1631–1698.* Amsterdam 1965, s. 80–81, č. kat. 205–213.
- 39 Podobné autorské připsání nacházíme také v inventáři sbírky olomouckého biskupa Karla II. z Liechtensteina z roku 1695; srov. L. Machytka (cit. v pozn. 17), s. 108. Patrně šlo o malíře pocházejícího z Moskvy, neboť ve zmíněném inventáři se obrazy milánského malíře Fillipa Abbatiiho skrývají pod označením „von Einem Mayländer“; srov. L. Machytka (cit. v pozn. 17), s. 112, 113, 114; V. Antonovič (cit. v pozn. 18), s. 36.
- 40 Míneň Albrecht Dürer (1471 Norimberk – 1528 Norimberk). Podle tradice pobýval v Olomouci malířův bratr Hans Dürer (1490 Norimberk – 1530 Krakov); srov. Bohumír Indra, K pobytu Hanse Dürera v Olomouci. *Časopis Slezského muzea, série B – vědy historické* 28, 1979, s. 183–184.
- 41 Srov. Academy figure. In: Jane Turner (ed.), *Dictionary of Art* 1. London 1996, s. 108–109.
- 42 Francisco Rösel von Rosenhof (1626 Vídeň – 1700 Norimberk); srov. U. Thieme–F. Becker (cit. v pozn. 37) XXVIII, 1934, s. 499; Marianne Baumann–Engels, in: [Kat.] Freising (cit. v pozn. 20), s. 337–340, č. kat. V. 7 a V. 8; Klára Garas, Deutsche Meister und Werke des 17. Jahrhunderts: Der Barock in Mitteleuropa. *Bulletin du Musée Hongrois des Beaux-Arts* 86, 1997, s. 48–50, obr. 17, 18; H. Haupt (cit. v pozn. 33), reg. 1035, 1055, 1691.

- [15] N°. 30 *deto Eine landschaft mit einer schwartz gebeitzten ramb die höhe tritthalb Virtl, wie auch die breithe so vil.*
- [16] N°. 31 *deto Ein landschaft die hohe ein Virtl die breithe ein halbe Elen mit der metallisirten leistel gemahlet von Jacob [...]*
- [17] N°. 32 *deto ein brustukh eines weibes mit einer schlagen auff ein bretl gemahlet und ohne ramb, die höhe ein Virtl, die breith anderthalb Virtl.*
- [18] N°. 33 *deto Unser liebe Frau, die hohe Virthalb Virtl, die breithe tritt halb Virtl samt der Metallisirten ramb.*
- [19]<N°. 34 *deto Petrus und Paulus die höhe ein Elen anderthalb Virtl, die breithe ein Elen trithalb Virtl mit der Metallisirten ramb von Thobia Pokh.⁴³ > [in margine: modo e sub n°. 97]*
- [20] N°. 35. *deto Eine Schlacht, die höhe Zwey Elen ein halb Virtl, die breithe Zwey Elen ein halbe, ohne ramb, von Ferdinando Khin⁴⁴ gemahlet.*
- [21] N°. 36 *deto, ein Vogl in Einer schwartz gebeitzten raimb und kleinen gutt vergolten leistel von Francisco Rösel gemahlet, die hohe ein halbe Elen, die breithe trei Virtl.*
- [22] N°. 37 *deto Ein Fruchstukh die hohe trey Virtl Elen, die breithe ein Elen sambt der Metallisirten ramb von Wilhelm Morseth [?] gemahlet.*
- [23] N°. 38 *deto ein Fruchstukh mit blumen umgeben, gemahlet von Einen Niederlender, die höhe Ein Elen anderthalb Virtl, die breithe ein Elen sambt der metallisirten ramb.*
- [24]<N°. 39 *deto, der heylige Mattheus, die höhe Virthalb Virtl, die breithe trey Virtl sambt der Metallisirten ramb.> [in margine: modo est sub n°. 98]*
- [25]<N°. 40 *deto, eine Zigeinerin, ohne ramb, die hohe ein Virtl, die breithe anderthalb Virtl von Ferdinando Khin.> [in margine: modo est sub n°. 189]*
- [26] N°. 41 *deto ein landschaft, die höhe ein Virtl die breithe ein halbe Elen mit dem Vermetallisirten leisten gemahlet von Jacob.*
- [27] N°. 42 *deto, ein Fruchstukh, die höhe trey Virtl die breithe ein Elen, sambt der Metallisirten ramb von Wilhelm Morseth [?] gemahlet.*
- [28]<N°. 43 *deto, Eine Statua, eine geigen und noch anders mehreres, die höhe andert halb Elen, die breithe ein Elen und Ein Virtl mit der Metallisirten ramb von Johann Corduba gemahlet.> [in margine: ietzo 140 [správně 173]]*
- [29] N°. 44 *deto, wie eine tochter Ihren Vater trenkhet,⁴⁵ die höhe Ein Elen trey und ein halb Virtl, die breithe tritt halb Elen, ohne ramb von Andrea Jondes⁴⁶ abcopiret.*
- [30] N°. 45 *deto ein landschaftl von Hirschen von francisco <Johann> Rößel, die höhe ein halbe Elen die breithe tritt halb Virtel in Einer schwartz gebeitzten ramb, mit einen vergolten leistel.*

⁴³ Tobias Pock (1610 Kostnice – 1683 Vídeň); srov. Anja K. Ševčík (ed.), [Kat.] *Tobias Pock. Vlastní podobizna s rodinou. Selbstporträt im Familienkreis*. Praha 1997; Petr Tomášek, *Obraz sv. Anny Samotřetí z Nového Malína v kontextu moravského díla Tobiase Pocka. Opuscula Historiae Artium* F 44, 2000, s. 13–21. Pock pracoval rovněž pro olomouckého biskupa Karla z Liechtensteina–Castelcornu; srov. A. Breitenbacher 1925 (cit. v pozn. 1), s. 61–62.

⁴⁴ Ferdinando Khien, též Kien, nebo Kühn (cca 1667 – 1723 Vídeň), malíř bitevních výjevů činný na přelomu 17. a 18. století ve Vídni; srov. A. Hajdeckí (cit. v pozn. 37), reg. 11881, 12487; R. Meeraus, in: U. Thieme–F. Becker (cit. v pozn. 37) XX, 1927, s. 267; H. Schöny (cit. v pozn. 37), s. 61. *Battaglie* Ferdinanda Khina byly zastoupeny také v obrazové sbírce olomouckého biskupa Karla z Liechtensteina–Castelcornu (viz A. Breitenbacher 1925 /cit. v pozn. 1/, s. XXXIX, Seznam X., č. 99; L. Machytka /cit. v pozn. 17/, s. 114), nebo ve sbírce salcburských biskupů (viz J. Doblhofer /cit. v pozn. 21/, s. 141).

⁴⁵ Kimon a Pero (*Caritas romana*); srov. E. W. Braun, in: *Reallexikon der deutschen Kunstgeschichte* I. Stuttgart 1937, sl. 356–362.

⁴⁶ Malíř Johann Andreas Jandes (v pramenech uváděný též jako též Jandisch, Jandriß, nebo Janosch) od roku 1670 olomoucký měšťan, zemřel 1694 ve věku 46 let; srov. J. Röder (cit. v pozn. 22), s. 80.

- [31] N°. 46 *deto, Confetture von francisco Resel in Einer schwartz gebeitzten raimb mit einer vergolten leistel, die hohe andert halb Virtl, die breithe ein halbe Elen.*
- [32] <N°. 47 *deto, Magdalena, sambt der Metallisirten ramb hoch tritthalb Virtl, breith ein halbe Elen von Ulrich Schnell⁴⁷ gemahlet. [in margine: est n°. 100]*
- [33] N°. 48 *deto, Ein Jud der arbuß isset, tritthalb Virtl hoch, breith ein halbe Elen mit der Metallisirten ramb von Ulrich Schnell gemahlet.> [in margine: modo est sub n°. 99]*
- [34] N°. 49 *deto ein weibsbilt de Holandia⁴⁸ ein halbe Elen hoch, breith anderthalb sambt der Metallisirten ramb.*
- [35] N°. 50 *deto ein weibsbilt di Padua⁴⁹ ein halbe halbe Elen hoch, anterthalb Elen breith mit der metallisirten ramb.*
- [36] N°. 51 *deto, David mit des Goliats Kopff die hohe Ein Elen trei Virtl, die breithe tritthalb Virtl ohne ramb von dem Matthia Leitner⁵⁰ gemahlet.*
- [37] N°. 52 *deto Ein mehrsturb, die höhe anderthalb Virtl, die breithe trei Virtl mit ein klein Metallisirten leistel, von Jacob [...]*
- [38] N°. 53 *deto, der Loth, die höhe ein Virtl, die breithe ein halbe Elen mit ein klein metallisirten leistel, von Jacob [...]*
- [39] N°. 54 *deto Ein Jeger mit Einem flinten schlaffent,⁵¹ die hohe tritthalb Elen die breithe finff Virtl ohne rahm von Ferdinando Khin.*
- [40] N°. 55 *deto, Mercuris ein Kopff halten in der Hand,⁵² die hohe andert halb Elen die breithe tritthalb Elen mit der Metallisirten Ramb von Jacobo Haberle.*
- [41] N°. 56 *deto, die Cleopatra, die hohe anderthalb Elen die breithe tritthalbe mit der metallisirten ramb von Jacobo Haberle.*
- [42] N°. 57 *deto, Absolon, die höhe anterthalb Elen die breithe tritthalbe mit der Metallisirten ramb von Jacobo Haberle gemahlet.*
- [43] N°. 58 *deto, wie Menschen daß glich ohne bemühung zustosset,⁵³ die hohe ein Elen trei Virtl, die breithe Ein Elen Virthalb Virtl mit der Metallisirten rahmb von Gregorio Miller.⁵⁴*

47 Ulrich Schnell, malíř pocházějící ze švábského města Lindau, činný od 1681 v Olomouci jako mistr místního malířského cechu; srov. J. Röder (cit. v pozn. 22), s. 129. Pracoval též pro olomouckého biskupa Karla II. z Liechtensteina–Castelcoma a pro Jana Adama z Questenberka; viz A. Breitenbacher 1925 (cit. v pozn. 1), s. 65; A. Plichta 1980 (cit. v pozn. 15), s. 154. Malíř stejného jména (snad syn olomouckého malíře) je doložen ve Vídní jako liechtensteinský *Kammermaler*, kde ve věku 33 let zemřel 25. srpna 1690; srov. A. Hajdecki (cit. v pozn. 37), reg. 11204.

48 Podobné obrazy byly rovněž v olomoucké sbírce Franze Ferdinanda Zirckendorffera z Zirckendorffu (srov. pozn. 16): *Einer Römerin contraphe; Matróna Neapolitana, Schwäbisch Weib; Matróna Anglica*; srov. Z. Hojda 1985 (cit. v pozn. 16), s. 314.

49 Srov. pozn. 48.

50 Mathias Leitner, též Leittner, nebo Leutner, malíř pracující v Českém Krumlově a pro Schwarzenberky; srov. U. Thieme–F. Becker (cit. v pozn. 37) XXIII, 1929, s. 4; Jiří Zálaha, Eggenberští výtvarní umělci v Českém Krumlově v 2. polovině 17. století. *Umění XXXV*, 1987, s. 307–308; H. Seifertová (cit. v pozn. 19), s. 16, 123. Srov. též A. Hajdecki (cit. v pozn. 37), reg. 6779, kde je k 25. 11. 1655 doložena svatba Mathiase Leittnera, malíře z Korutan ve vídeňském chrámu sv. Štěpána.

51 Snad kopie podle obrazu Christophera Paudisse *Spící lovec* ze sbírky biskupa Karla z Liechtensteina–Castelcoma (dnes v Kroměříži); srov. Milan Togner, in: M. Togner (cit. v pozn. 1), s. 308, č. kat. 316.

52 Patrně Merkur a Argos; srov. Ándor Pigler, *Barockthemen. Eine Auswahl von Verzeichnissen zur Ikonographie des 17. und 18. Jahrhunderts II.* Budapest 1972², s. 175–178.

53 Patrně *Il Contento* nebo Honba za štěstím, téma inspirované španělskou novelou Matea Alemána *Vido y hechos picaro Guzman de Alfarache atalaya de la vida humane* (Madrid 1599); srov. Jurij I. Kuzněčov, *Het werkelijke onderwerp van werken A. Elsheimer en N. Knüpfer*

- [44] N°. 59 *deto, die Creitzigung mit beyden schächer, die höhe Zwey Elen trei Virtl, die breithe acht halbe Virtl mit einer schwartz gebeitzten ramb, und gutt vergolten leisten durch einen Moßkowitz auß der Kirch S. Mauritz von dem original des Albrecht Dirr.*
- [45] N°. 60. *deto, die geburth Christi auff einen glaß⁵⁵ von gregorio Miller gemahlet die höhe sambt der ramb mit Einer gulten leistel virthalb Virtel, die breithe fünfthalb Virtl.*
- [46] N°. 61 *deto, der ErzEngel gabriel auff einen glaß von gregorio Miller gemahlet die höhe sambt der ramb mit Einer gultenen leistel virthalb Virtl, die breithe trey Virtl.*
- [47] N°. 62 *deto, Unser liebe Frau auff firnglaß von gregorio Miller gemahlt, die höhe sambt der rahmb mit einer gultenen leisten virthalb Virtl, die breithe trey Virtl. [in margine: č. 60, 61, 63: diese seind verschenket]*
- [48]<N°. 63 *deto eine landschaft mit schwabischen baurn die hohe Ein Elen ein Virtl, die breithe Zwey Elen ein halb Virtl von dem Andrea Jondeß abcopiret ohne ramb.> [in margine: modo est sub n°. 1]*
- [49] N°. 64 *deto Unser liebe Frau mit außgehobenen Henden, die hohe Zwey Elen, die breithe anderthalb Elen in einen schwartz gebeitzten ramb mit einer vergolten leisten von Ferdinando Khin.*
- [50] N°. 65. *deto Judith mit des Holoferniß Kopff dabey auch der leib liget ohne ramb die hohe Ein Elen trey Virtl die breithe ein Elen anderthalb Virthl von Matthia Leitner.*
- [51]<N°. 66 *deto, trey Juden, ohne rahmb, die hohe ein Elen anderthalb Virtl, die breithe ein Elen tritthalb Virtl von Ferdinando Khin.> [in margine: modo est sub n°. 6]*
- [52] N°. 67 *deto Aeneas <Anchises>, der seinen Vatter Anchises tregt, ohne ramb, die hohe Zwey Elen, die breithe Zwey Elen ein halbe von Andrea Jondes gemahlet.*
- [53] N°. 68 *deto ein mehrstuckh ohne ramb die höhe ein Elen trey Virtl, die breithe Zwey tritthalb Virtl von Andrea Jondes.*
- [54]<N°. 69 *deto Eine landschaft mit Einer Jagt ohne ramb die höhe Ein Elen ein Virtl die breithe trey Elen von Ferdinando Khin gemahlet.>*
- [55] N°. 70 *deto, <der Pluto, wie er die libes Pfeil schmidet> Achilles sub Scutum ohne ramb, die hohe Zwey Elen, die breithe Zwey Elen ein halbe Von Andrea Jondes.*
- [56] N°. 71 *deto ein mehr sturmb ohne ramb die hohe ein Elen trey Virtl, die breithe Zwey Elen tritthalb Virtl von Andrea Jondes.*
- [57]<N°. 72 *deto eine landschaft mit Einer Jagt ohne ramb die hohe Ein Elen ein Virtl die breithe trey Elen, von Ferdinando Khin.> [in margine: modo est sub n°. 3]*
- [58] N°. 73 *deto Ein Nachtstuckh Judith mit des Holoferniß Kopff die hohe Ein Elen trey Virtl die breithe ein Elen ein Virtl in Einer schwartz gebeitzten ramb mit einen gultenen leistel von Andrea Jondes. [in margine: ietzo 23]*
- [59] N°. 74 *deto wie Johanes in der wisten Prediget, die hohe Ein Elen ein Virtl, die breith ein Elen ein halbe sambt der schwartz gebeitzten ramb mit Einer gultenen leistel von Matthia Leitner. [in margine: ietzo N°. 21]*
- [60]<N°. 75 *deto Sambson die hohe ein Elen ein Virtl die breithe ein Elen tritthalb Virtl ohne ramb von Ferdinando Khin.>*
- [61] N°. 76 *deto Christus die höhe Zwey Elen <trei Virtl> die breithe Ein Elen tritthalb Virtl sambt der schwartz gebeitzten ramb mit Einer vergolten leisten von Matthia Leitner.*

bekend onder naam „Contento of de jacht naar het geluck“. *Oud Holland* LXXIX, 1964, s. 229–230.

⁵⁴ Gregorio Miller, též Müller (†1702), rodák z Moravské Třebové, činný v Olomouci kde je doložen v letech 1670–1702; srov. Alois Czerny, Mährisch Trübauer Künstlernamen und Kunsthandwerker. *Mitteilungen des Erzherzogs Rainer Museum für Kunst und Gewerbe* XXXIII, 1915, s. 35; U. Thieme–F. Becker (cit. v pozn. 37) XXV, 1931, s. 230; J. Röder (cit. v pozn. 22), s. 80, 107; Z. Hojda 1985 (cit. v pozn. 16), s. 314–315; Z. Hojda 1994 (cit. v pozn. 16), s. 85–86.

⁵⁵ Srov. Rudy Eswarin, Glass painting, in: J. Turner (cit. v pozn. 41)12, s. 797–798.

[62] N°. 77. *deto Jesus Maria Joseph und der heylige Joannes mit einer dienerin, so Ein Korb vol Feur tregt ohne ramb die höhe Zwey Elen trey Virtl die breythe ein Elen tritthalb Virtl von Ferdinando Khin.*

In den Vorsaal gegen den Feld hinauß

[63] 78.° *deto ein blumen stukk von Einen Niderlender gemahlet die hohe ein Elen ein Virtl die breithe Zwey Elen ein Virtl, ohne rahm. [in margine: modo est sub n°. 2]*

[64] 79.° *deto einer mit Einen Pfeiffen die hohe ein Elen ein Virtl die breithe ein Elen von den Andrea Jondeß abcopiret ohne Rahm. [in margine: modo est sub n°. 7]*

[65] 80.° *deto Eine landschaft von Andrea Jondes die hohe Ein Elen, die breithe Zwey Elen ein halbes Virtl ohne ramb.*

[66] 81. *deto Eine landschaft mit Einen Mehrsturbm von Andrea Jondes die hohe Ein Elen die breithe Zwey Elen ohne ramb.*

[67] 82 *deto Eine landschaft von Andrea Jondeß die höhe Ein Elen die breithe Zwey Elen ohne ramb.*

[68]<83 *deto mit Musicalischen instrumenten die höhe ein Elen die breithe ein Elen ein Virtl.> [in margine: modo est sub n°. 140]*

[69]<84. *deto ein Fruchstückh mit apffel und birn die hohe Ein Elen ein Virtl, die breithe ein Elen, ohne ramb.> [in margine: modo est sub n°. 138]*

[70] 85 *deto Eine landschaft mit einen Jäger und rasen busch von Andrea Jondeß die hohe Ein Elen die breithe Zwey Elen ohne ramb.*

[71] 86.° *deto Eine landschaft ein Elen hoch und breith ein Elen ein Virtl von Thobia Kurtzberger.⁵⁶*

In der Taffelstuben

[72]<87 *deto einen raptum anzeignet von gregorio Miller die hohe ein Elen ein halb Virtl, die breithe Zwey Elen mit der Metallisirten ramb.> [in margine: modo est sub n°. 10]*

[73]<88 *deto einen triumphff betritent von Gregorio Miller die hohe ein Elen ein Virtl, die breithe Zwey Elen sambt der metallisirten ramb.> [in margine: modo est sub n°. 11]*

In dem Ersten Zimmer

[74]<89 *deto einen tottfahl dabey cupido betritent von Ullrich Schnell die hohe ein Elen die breithe Zwey Elen ein halbes Virtl sambt der metallisirten ramb. [in margine: modo est sub n°. 12]*

[75] 90 *deto einen galletto von Ullrich Schnell die hohe Ein Elen Ein halbes Virtl die breithe Zwey Elen weniger ein Virtl sambt der Metallisirten ramb. [in margine: modo est sub n°. 13]*

In dem andern Zimmer

[76] 91.° *deto mit Zwey weisbilder von dem Ferdinando Khin die höhe ein Elen ein halbs Virtl, die breithe Zwey Elen ein Virtl sambt der metallisirten ramb. [in margine: modo est sub n°. 14]*

[77] 92 *deto mit Zwey Manßbilder von dem Ferdinando Khin die hohe ein Elen ein Virtl, die breithe Zwey Elen ein Virtl sambt der metallisirten ramb. [in margine: modo est sub n°. 15]*

⁵⁶ Tobias Kurtzberger, malíř činný nejméně od roku 1658 v Olomouci; srov. J. Röder (cit. v pozn. 22), s. 93.

In dem dritten Zimmer

- [78] 93 *deto david paeriert von dem gregorio Miller die höhe ein elen ein Virtl die breithe ein Elen trey Virtl sambt der metallisirten ramb. [in margine: modo est sub n°. 16]*
- [79] 94. *deto Petrus lackrymert von dem gregorio Miller die hohe ein Elen anderthalb Virtl, die breithe ein Elen ein Virtl sambt der metallisirten ramb. [in margine: modo est sub n°. 17]*
- [80] 95. *deto Magdalena moriers von dem gregorio Miller die hohe ein Elen ein Virtl, die breithe Zwey Elen ein halbes Virtl sambt der metallisirten ramb.> [in margine: modo est sub n°. 18]*

In dem Saal in der Winter wohnung

- [81] 96.° *deto Ein Fruchtenstukh von Thobia Kurtzberger ohne ramb, die hohe ein Elen ein halbe, die breithe Zwey Elen ein halbe.*
- [82] 97. *deto Ein fruchstukh von Thobia Kurtzberger die hohe Ein Elen ein halbe, die breithe Zwey Elen ein halbe ohne ramb.*
- [83] 98. *deto ein fruchstukh von Thobia Kurtzberger die höhe anderthalb Elen die breithe tritthalb Elen ohne ramb.*
- [84] 99 *deto ein landschaft die höhe Ein Elen ein Virtl die breithe Zwey Elen ohne ramb.*
- [85] 100 *deto Ein landschaft die höhe Ein Elen ein Virtl hoch, und breith Zwey Elen ohne ramb.*
- [86] 101. *deto ein landschaft von Thobia Kurtzberger die hohe anderthalb Elen, die breithe tritthalb Elen ohne ramb.*
- [87] 102. *deto Ein landschaft die höhe anterthalb Elen, die breithe tritthalb Elen ohne ramb*
- [88] 103 *deto Ein landschaft ohne ramb die höhe anterthalb Elen, die breithe tritthalb Elen.*
- [89] 104. *deto Ein landschaft ein Elen hoch und breith ein Elen ein Virtl von Thobia Kurtzberger ohne ramb.*

In dem Ersten Zimmer linkher handt.

- [90] 105 *deto, tandem patientia victrix von Ferdinandt Khin mit einer Metallisirten ramb tritthalb Elen hoch und Zwey Elen breith.*
- [91] 106. *deto, omnia felix meto hoch ein Elen und ein halb Virtl breith Zwey Elen ein Virtl sambt Einer metallisirten ramb von Ferdinando Khin gemahlet.*
- [92] 107 *deto Meines Vatters Seel. auff ein Khupffer gemahltes contrafeth.*
- [93] 108 *deto, Meiner Mutter Seel. auff ein Khupffer gemahltes contrafeth.*
- [94] 109. *deto Mein in Canonical habith gemahltes Contrafeth.⁵⁷*
- [95] 110. *deto, Meines Eltern Bruders Sel. gemahltes Contrafeth.*
- [96] 111. *deto Meines Mittern Bruders Sel. gemahltes Contrafeth.*
- [97] 112. *deto Meiner Schwester Seel. gemahltes contrafeth.*

In dem anderten Zimer

- [98] 113 *deto, Daniel von dem Ferdinando Khin <hoch>Zwey Elen zwey Virtl, breith und zwey Elen hoch sambt der metallisirten ramb.*
- [99] 114 *deto Jonas von dem Ferdinando Khin Zwey Elen anderthalb Virtl breith, ein Elen ein Virtl hoch sambt der metallisirten ramb.*

⁵⁷ Portrét Ferdinanda Schröffela ze Schroffenheimu v kanovnickém rouchu s pohledem na olomoucký chrám sv. Václava v pozadí, opatřený nápisem, se dochoval ve sbírkách státního hradu Pernštejn, inv. č. 376/721 [obr. 1]. Za laskavé upozornění na tento obraz děkuji Mgr. Petru Czajkowskému. Další portréty Ferdinanda Schröffela jsou uvedeny sub. č. [103] a [140]. K typu barokních portrétů prelátů–stavebníků srov. Friedrich B. Polleroß, Porträts barocker Bauprälaten in Österreich. *Kunsthistoriker. Mitteilungen des Österreichischen Kunsthistorikerverbandes* IV, Nr. 3/4, 1987, s. 61–64.

In dem dritten Zimer

- [100] 115 *deto Meines Vatters seel. gemahlies Contrafeth ohne ramb.*
 [101] 116 *deto Meiner Mutter Seel. gemahlies Contrafeth ohne ramb.*
 [102] 117 *deto Meines Stifvatters[?] Seel. gemahlies Contrafeth ohne ramb.*
 [103] 118 *Deto Mein Eigenes Contrafeth ohne ramb.*
 [104] 119 *Deto Meiner <bruders> schwester Sel. Contrafeth ohne ramb.*
 [105] 120 *deto Meiner schwagerin⁵⁸ Contrafeth ohne ramb.*

In der taffelstube uber dem thor gegen der gassen

- [106] <121. *deto Cephalus bekhombt ein Pfeil von Pocride geschenker, von Ferdinando Khin die hohe Ein Elen trey Virtl die breithe auch so vil mit Einer metallisirten ramb. [in margine: ietzo 42]*
 [107] 122. *deto Cephalus verwissent erschisset die Pocridem mit dem geschenkten Pfeil von Ferdinando Khin die hohe ein Elen anderthalb Virtl, die breithe ein Elen trey Virtl ein trittl, mit Einer metallisirten ramb. [in margine: ietzo 43]*
 <123 *detq daß almossen von Herr Antonio>*

In dem Retirada Zimer

- [108] 123 *deto daß almossen von Herr Antonio Lublinsky,⁵⁹ die breithe Zwey Elen, die hohe Ein Elen trei Virtl mit Einer metallisirten ramb. [in margine: ietzo 38]*
 [109] 124. *detto der Zacheus von Herr Antonio Lublinsky die breithe Zwey ein Virtl Elen die höhe Zwey Elen trey Virtl sambt der Metallisirten ramb. [in margine: ietzo 39]*
 [110] 125. *deto daß gebeth von Herr Antonio Lublinsky die breithe Zwey Elen ein Virtl, die hohe ein Elen trey Virtl sambt der metallisirten ramb.> [in margine: ietzo 40]*

In der Capellen

- [111] 126 *deto Sanctus Antonius von Ferdinando Khin die hohe und breithe ein Elen mit einer gutt vergolten ramb. [in margine: ietzo 36]*

daß Erste Zimer

- [112] 127. *deto Rosalia von Ferdinando Khin die hohe ein und ein Virtl Elen <hoch> die breithe zwey Elen sambt der metallisirten ramb. [in margine: ietzo 24]*
 [113] 128 *deto Jesus, Maria Joseph von Ferdinando Khin die hohe Ein Elen ein halbe die breith ein Elen und trey Virtl sambt der metallisirten ramb. [in margine: ietzo 20.°]*
 [114] 129. *deto Maria bilt von Andrea Jordan die höhe ein Elen ein Virtl, die breithe ein Elen In Einer mit vergolten leisten eingestreten ramb. [in margine: ietzo 34]*

In dem Schreibstibl

- [115] 130 *deto Misericordia et veritas obnianerunt sibi⁶⁰ von gregorio Miller die höhe ein Elen ein halbe, die breithe Zwey Elen ein Virtl sambt der metallisirten ramb. [in margine: ietzo 26]*

⁵⁸ Patně Barbora Schröffelová, rozená Pastelin, manželka Heinricha Schröffela, podruhé provdaná von Cischini; srov. A. Hajdecki (cit. v pozn. 37), s. 38, reg. 6410.

⁵⁹ Antonín (Martin) Lublinský (1636–1690); srov. A. Breitenbacher 1925 (cit. v pozn. 1), s. 65–66; Miloš Kouřil, Nové zprávy o malíři A. M. Lublinském. *Sborník památkové péče v severomoravském kraji* 4, 1979, s. 182–200; Jiří Kroupa, Znovuzkříšení umění: emblematika v díle Antonína Lublinského. *51. Bulletin Moravské galerie* 1995, s. 67–72; Jaromír Olšovský – Karel Müller, „Templum honoris“ Martina Antonína Lublinského. K ikonografickému programu neznámé doktorské univerzitní teze Františka Eusebia hraběte Khuena. *Střední Morava* 6, 1998, s. 60–68.

⁶⁰ Téma je ilustrací žalmu 85, verš 11; srov. Emile Mâle, *L'art religieux de la fin de moyen âge*

[116] 131 *deto justitia et pax osculater sunt*⁶¹ von gregorio Miller, die hohe ein Elen ein halb Virl, die breithe Zwey Elen ein Virl in Einer metallisirten ramb. [in margine: ietzo 27]

[117] 132. *deto agnus DEO auff einen Eiseren brettl von Einen Mußkowitter ein halb Elen hoch und etwaß mehres alß ein halb Elen breith ohne ramb.* > [in margine: ietzo 28]

In der unteren wohnung

In dem Zimmerl nebst dem brun.

[118] 132. *deto die Creitztragung mit einer schwarz gebeihsen ramb vom dem Anderman*⁶² hoch ein Elen trey Virl breith zwey Elen und ein Virl.

[119] 132 *deto der gekreitzigte ohne ramb von dem Anderman Zwey Elen hoch ein Elen virthalb Virl breith*

[120] 133 *deto Unser liebe frau mit dem Kindl ohne ramb von dem Anderman hoch Zwey Elen treyvirl, breith ein Elen treyvirl*

[121] 134 *deto Ein landschaftl von dem Anderman hoch ein Elen <einhalb Virl> breith ein Elen ein halb Virl*

[122] 135 *deto ein Contrefeith hoch ein Elen ein Virl, breith ein Elen halb Virl*

In dem Vorhauß

[123] 136 *deto ein Contrafeth Reiß v. Libendorff Zwey Elen hoch und ein Elen trey virl breith.*

[124] 137 *deto ein Contrafeth der von Libendorffin die hohe Zwey Elen die breithe ein Elen trey Virl*

[125] 138 *deto ein Contrafeth, dero tochter die hohe Zwey Elen die breyte 1 3/4 Elen*

[126] 139 *deto ein Contrafeth des Stukhaubtman Libendorff*⁶³ die hohe anderthalb Elen die breithe ein Elen ein Virl.

[127] 140 *deto ein Contrafeth seiner gemahlin die höhe und die breithe wie daß vorige.*

[128] 141 *deto Ein Contrafeth Ihre tochter die höhe und breithe wie daß vorige.*

[129] 142 *deto die geißlung die höhe anderthalb Elen, die breithe ein Elen.*

In der Officirer Stuben.

[130] 143 *deto der Samaritan ein Elen ein Virl hoch drey Elen ein halb Virl breith.*

[131] 144 *deto die wahrheit von dem von Casparo*⁶⁴ die hohe ein Elen ein halbe die breithe ein Elen ein Virl.

In der Pfaretey S. Mauritij

Oben auff in dem forheysel.

[132] 147 *deto Ein landschaftl uber die thire ohne leisten, finft Virl hoch und Sieben ein halb Virl breith*

en France. Paris 1950, s. 42–51, obr. 25; Rainer Kahsnitz, in: *Lexikon der christlichen Ikonographie* 2. Rom–Freiburg–Basel–Wien 1970, sl. 469.

⁶¹ Srov. pozn. 60.

⁶² Patrně Christian Anderman (†1683), nebo případně jeho syn Franz; srov. J. Röder (cit. v pozn. 22), s. 46; Bohumír Indra, Příspěvky k biografickému slovníku výtvarných umělců na Moravě a ve Slezsku v 16. až 19. století. *Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické* 41, 1992, s. 239.

⁶³ Patrně Georg Adam Liebe von Liebendorf, srov. August von Doerr, *Der Adel der böhmischen Kronländer. Ein Verzeichnis derjenige Wappenbriefe und Adelsdiplome ...* Prag 1900, s. 145.

⁶⁴ Snad míněn Gaspard Dughet, zv. Gaspard Poussin (1615 Řím – 1675 Řím); srov. M. N. Boisclair, *Gaspard Dughet.* Paris 1986. – J. P. Cerroni (cit. v pozn. 2) ve svém výčtu malířů zastoupených ve Schröffelově sbírce uvádí Poussinovo jméno.

- [133] 148 *deto Ein landschafft/ uber die thir ohne leisten Sieben ein halb Virl breith fünf virl hoch.*
- In der Taffelstuben*
- [134] 149 *deto eine Person einen Khopff in der Hand haltent ohne ramb finft firtl hoch Zwey Elen breith von dem georgio Miller*
- [135] 150 *deto Judicium Salamonis von georgio Miller ohne ramb die hohe und breithe wie daß vorige.*
- [136] 151 *deto ein triumphff von Gregorio Miller ohne ramb die hohe und breithe wie daß vorige.*
- [137] 152 *deto die Mahlzeith des Pfarisers Simonis cum Christo et Maria Magdalena von Andrea Jordan ohne ramb die hohe 9 Virl, die breithe 14 Virl.*
- [138] 153 *deto Ein fauns mit weintrauben von Einen Niderlender⁶⁵ ohne ramb, die hohe 4 1/2 Virl die breithe 9 Virl.*

In der Camern

- [139] 154 *deto der first und bischoff zu Ollnitz Carols⁶⁶ mit einer schwartz gebeizten ramb und inwendig einer vergulten leistel Sechß Virl hoch, 5 Virl breith.*
- [140] 155 *deto Mein bildnuß in völliger statua von Wilhelm Morsath [?] ohne ramb die hohe finft ein halb Virl die breithe Siben Virl.*
- [141] 156 *deto daß herzogen zu Insprunckh Sigismund⁶⁷ in einer schwartz gebeizten ramb und vergolten leistl die hohe 3/4 die breithe finfhalb Virl.*
- [142] 157 *deto Ein Schulmeister, dessen Discipl dehro mit ruthen streichen⁶⁸ von Andrea Jordan ohne leisten die hohe 8 Virl die breithe 14 Virl.*
- [143] 158 *deto Ecce homo in einer schwartzen ramb die hohe 5 1/2 Virl die breithe 5 Virl*
- [144] 159 *deto die abnehmung Christi von Creitz ohne ramb die hohe 9 1/2 Virl die breithe 6 Virl von Andrea Jordan*
- [145] 160 *deto die Jünger mit Xto nach Emauß mit einer schwartz gebeizten ramb und vergolten leistl von Andrea Jordan die hohe Ein Elen die breithe 9 Virl*
- [146] 161 *deto ein Pöetisches bild, alwo etliche von Jove mit dem donner keil erschlagen ohne ramb, hoch 6 und ein halbes Virl breith Neinhalt Virl*
- [147] 162 *deto Maria Magdalena ohne ramb von Andrea Jordan die hohe 6 Virl die lange 8 1/2 Virl.*
- [148] 163 *deto Ein landschafft/ ein Elen hoch acht Virl breith ohne ramb.*
- [149] 164 *deto die flucht in Egipten mit einer schwarz gebeizten ramb und einer vergolten leistel von Andrea Jordan breith neuninhalt Virl, hoch finfhalb Virl.*

65 *Obraz s podobnou tematiku byl součástí obrazárny olomouckého biskupa Karla II. z Liechtensteina–Castelcorna, dnes v Kroměříži; srov. Lubomír Slavíček, in: M. Togner (cit. v pozn. 1), s. 312–314, č. kat. 319.*

66 *Olomoucký biskup Karel z Liechtensteina–Castelcorna. Jeho portrét byl mj. součástí další olomoucké obrazové sbírky Franze Ferdinanda Zirkendorfera z Zirkendorfu; srov. Z. Hojda 1985 (cit. v pozn. 16), s. 314.*

67 *Arcivévoda Sigismund Franz (1630–1665), syn rakousko–tyrolského arcivévody Leopolda V.; srov. Günther Heinz – Karl Schütz, *Katalog der Gemäldegalerie. Porträtgalerie zur Geschichte Österreichs von 1400–1800*. Wien 1976, s. 148–149, č. kat. 122.*

68 *Patrně kopie podle obrazu Johanna Heinricha Schönfelda *Camillus vydává falerským hochům nehodného učitele* ze sbírky biskupa Karla z Liechtensteina–Castelcorna (dnes v Kroměříži); srov. Milan Togner, in: M. Togner (cit. v pozn. 1), s. 354, č. kat. 365.*

In dem Retirata Zimerle.

- [150] 165 *deto die bildnuß Ihrer Kayl. Mayl. Leopoldi⁶⁹ mit einer schwartz gebeitzten ramb und vergolten leistl die hohe Siben Virtl die breithe 6 Virtl.*
- [151] 166 *deto die ietzigie remische Keyserin Eleonora⁷⁰ mit der Rahm hohe und breithe wie daß vorhergehende*
- [152] 167 *deto die verstorbene Keyserin Claudie⁷¹*
- [153] 168 *deto die verstorbene Keyserin Margaretta⁷²*
- [154] 169 *deto die verstorbene verwittibte Keiserin⁷³*
- [155] 170 *deto Eine Keyserliche Princesin anitzo Herzogin v. Neuburg Mariana⁷⁴*
- [156] 171 *deto Eine Keyserliche princesin vorhin Königin in Pohlen anitzo Herzogin von Lotring.⁷⁵*
- [157] 172 *deto Ferdinandus quartus römischer König,⁷⁶ so nur 5 Virtl hoch, und 6 Virtl breith, in der ramb.*
- [158] 173 *deto archidux Leopoldus,⁷⁷ die hohe und breithe in der ramb wie voriges.*

In der Camer

- [159] 174 *deto Sanctus Hyeronimus mit schwartz gebeitzter ramb und vergolten leistl von Andrea Jordan 6 Virtl hoch und 5 Virtl breith.*
- [160] 175 *deto Unser liebe frau mit dem Jesulo und S. Margarettha ohne ramb von Andrea Jordan 6 Virtl hoch und 2 Elen breith.*
- [161] 176 *deto die bekerung S. Pauli mit einer schwartz gebeitzten ramb und vergolten leistl von Andrea Jordan hoch 11 Virtl, breith 6 Virtl ein halb*
- [162] 177 *deto Sancti Sebastiani einer hohe und breithe, wie auch daß Meister und ramb wie daß vorhergehende.*
- [163] 178 *deto die Messinge schlang an Kreitz aaronis in der wisten, in allen wie daß vorhergehende.*
- [164] 179 *deto die Verklerung Christi, in alles wie daß vorhergehende.*
- [165] 180 *deto Sanctus Franciscus, wie er Verzükt ist 4 Virtl hoch, finff Virtl breith ohne ramb.*
-
- [166] 151 *Saturnus uti n°. 10 in antiquo.*

⁶⁹ Leopold I. (1640–1705), syn císaře Ferdinanda III. a mladší bratr Ferdinanda IV.; srov. G. Heinz – K. Schütz (cit. v pozn. 67), s. 153–157, č. kat. 128–132.

⁷⁰ Eleonora Magdalena von Pfalz–Neuburg (1655–1720), dcera kurfiřta Philippa Wilhelma, třetí manželka císaře Leopolda I.; srov. G. Heinz – K. Schütz (cit. v pozn. 67), s. 245–246, č. kat. 213.

⁷¹ Arcivévodkyně Claudia Felicitas (1653–1676), dcera arcivévody Ferdinanda Karla, 1673 druhá manželka císaře Leopolda I.; srov. G. Heinz – K. Schütz (cit. v pozn. 67), s. 160–161, č. kat. 136.

⁷² Margarita Maria Teresa (1651–1673), španělská infantka, dcera španělského krále Filipa IV., 1666 první manželka císaře Leopolda I.; srov. G. Heinz – K. Schütz (cit. v pozn. 67), s. 84–86, č. kat. 47–49.

⁷³ Patně Eleonora Gonzaga (1628–1686), 1651 třetí manželka císaře Ferdinanda III.; srov. G. Heinz – K. Schütz (cit. v pozn. 67), s. 273–274, č. kat. 243.

⁷⁴ Arcivévodkyně Marie Anna (1654–1689), dcera císaře Ferdinanda III. a manželka falcko–neuburského kurfiřta Johanna Wilhelma (1678).

⁷⁵ Arcivévodkyně Eleonore (1653–1697), dcera císaře Ferdinanda III., manželka polského krále Michala Korybuta 1670–1673 a později vévody Karla V. Lotrinského (1678–1690); srov. G. Heinz – K. Schütz (cit. v pozn. 67), s. 159–160, č. kat. 135.

⁷⁶ Král Ferdinand IV. (1633–1654); srov. G. Heinz – K. Schütz (cit. v pozn. 67), s. 150–151, č. kat. 125.

⁷⁷ Patně portrét budoucího císaře Leopolda I. jako arcivévody; srov. pozn. 69.

SEZNAM II.

[...]

- [1] <+136 *Ein Niderlendischer baur mit ein glaß wein von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb breith 3 1/2 Virtl hoch 4 1/2 Virtl.*>
- [2] <+137 *Ein Niderlendischer baur so daß Maul aufspereit von unbekhanden Meister in metallisirter ramb breith 3 1/2 Virtl hoch 4 1/2 Virtl*>
- [3] <+138 *Ein stukh mit unterschiedlich obst alß Nusse, birn von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb breith 5/4 Virtl hoch 4 1/2 Virtl*>⁷⁸
- [4] <+139 *Beshabea von Pietro [sic]Veronese⁷⁹ in Einer Metallisirten ramb 1 Elen hoch 3/4 breith*>
- <+140 *Ein stukh mit unterschiedlich instrumenten, dabey auch ein Krug von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb hoch 1 1/2 <Elen> Virtl Elen breith 5 1/2 Virtl*>⁸⁰
- [5] <+141 *Ein stukh wo Christus den teiffel austreibet auff holtz von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb hoch 5 1/2 Virtl breith 1 Elen*>
- [6] <+142 *Carolus quintus⁸¹ von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb 5 1/2 Virtl hoch <[??]Virtl> Elen 1/2 Virtl breith*>
- [7] <+143 *Isabella⁸² von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb 5 1/2 Virtl hoch Ein Elen 1/2 Virtl breith*>
- [8] <+144 *Eine Köchin, so ein Kochleffel in der hand, von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb hoch 3 1/2 Virtl breith 1 Elen*>
- [9] <+145 *Unser liebe frau mit dem Kindl von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb hoch 5 1/2 Virtl breith 4 1/2 Virtl*>
- [10] <+146 *die vier Evangelisten von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb hoch 7 1/2 Virtl breith 7 Virtl.*>
- [11] <+147 *Caecilia eine Copia von quidoreni in Metallisirter ramb <von baalen> hoch 5 1/2 Virtl breith 6 Virtl*>
- [12] <+148 *Johanes in der wisten von Baalen⁸³ auff holtz in Metallisirter ramb hoch 3/4 breith Ein Elen einhalb Virtl*>
- [13] <+149 *ein blumen stukh <[??]> mit Einen lehr felt von Brigen⁸⁴ in Metallisirter ramb hoch 4 1/2 Virtl. breith 3 1/2 Virtl*>
- [14] <+150 *Ein blumen stukh mit Einen lehr felt von Brigen in Metallisirter ramb hoch 4 1/2 Virtl breith 3 1/2 Virtl*>
- [15] <+151 *Pauli bekerung auff holtz, von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb breith 2 1/2 Elen hoch 1/2 Elen*>

⁷⁸ Viz Seznam I., č. 68.

⁷⁹ Téma bylo v díle Paula Caliariho, zv. Veronese (1528 Verona – 1588 Benátky) zpracováno zřejmě opakovaně; srov. Teresio Pignatti, *Veronese*. Venezia, s. 182, č. kat. A 97, s. 233–234.

⁸⁰ Viz Seznam I., č. 63.

⁸¹ Císař Karel V. (1500–1558); srov. Gustav Glück, *Bildnisse aus dem Hause Habsburg*. III. Kaiser Karl V. *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien* N. F. XI, 1937, s. 167–178.

⁸² Isabela Portugalská (1503–1539), manželka Karla V.; srov. Gustav Glück, *Bildnisse aus dem Hause Habsburg*. I. Kaiserin Isabella. *Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen in Wien* N. F. VII, 1933, s. 183–210.

⁸³ Patrně Hendrik I. van Balen (kolem 1575 Antverpy – 1632 Antverpy), případně některý z jeho synů, Hendrik II. nebo Jan.

⁸⁴ J. P. Cerroni (cit. v pozn. 2) uvádí mezi jmény malířů Brugena, kterým je patrně míněn Gaspard–Pieter I. Verbruggen (1635 Antverpy – 1681 Antverpy), nebo jeho stejnojmenný syn (1664–1730).

- [16] <+152 Ein kleines landschafft von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb hoch 1/2 Elen breith 1/2 Elen>
- [17] <+153 Ein Niderlendisches landschafft worauff pferd von brenthel⁸⁵ in <Metallisirter> schwartzer ramb 3/4 hoch Ein Elen breith.>
- [18] <+154 Ein Niderlendisches landschafft worauff khür von brenthel in schwartzer ramb 3/4 hoch 1 Elen breith.>
- [19] <+155 Josephus von Carl Loth ohne ramb hoch 5 Virl breith 3/4.>
- [20] <+156 Ein Vesper bilt von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb Ein Elen hoch 3/4 breith.>
- [21] <+157 ein stikhl mit hirschen von unbekhanden Meister in schwartzer ramb breith 2 1/2 Virl und so vil hoch>
- [22] <+158 Sebastianus von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb <3 1/4> hoch 5 Virl breith <3> 3/4>
- [23] 159 Ein Niderlendisches Mehrstückh in einer Metallisirten ramb von unbekhanden Meister hoch 3 1/2 Virl breith 1 Elen
- [24] <+160 Ein <Stuckh> bilt, worauff unter anderen Kребß liget von unbekhanden Meister in Metallisirter rahm breith 6 1/2 Virl hoch 3 Virl>
- [25] 161 Ein Maria geburth von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb breith 6 1/2 Virl hoch 5 Virl
- [26] 162 Ein bilt worauff unter anderen ein Sembraß von unbekhanden Meister mit Metallisirter rahmb 6 1/2 Virl breith 5 Virl hoch
- [27] 163 Ein bilt, worauff unter anderen ein Fischer alles wie oben
- [28] 164 Ein bilt, worauff unter anderen ein faß und balerl alles wie oben
- [29] <+165 Ein bilt, worauff unter anderen ein Piramus, alles wie oben>
- [30] 166 Ein bilt, worauff einer die Schaff hittet, alles wie oben
- [31] 167 Ein bilt, worauff Eine Person mit einen weisen federbusch alles wie oben
- [32] 168 Ein bilt, worauff einer 3 Khür hittet mit Einen hund alles wie oben.
- [33] 169 Ein bilt, wo Eine einen weg fihret, alles wie oben.
- [34] 170 Ein bilt, worauff ein Man, ein Weib mit einem Kind, alles wie oben
- [35] 171 Judith ohne ramb von Ferdinando Khin die höhe 2 Elen anderthalb Virl die breithe 3 Elen.
- [36] <+172 Ein weibes <bilt> gesicht auff holtz <mit vergolten Rahm> mit Einen vermetalisirten leist von unbekhanden Meister, 1/4 breith 1/2 Virl hoch>
- [37] < 173 Ein bilt, worauff eine Statua, Eine geigen und anders mehres von Johann Corduba in Metallisirter rahmb hoch 1 1/2 Elen breith 1 1/4 Elen>⁸⁶
- [38] <+174 Unser liebe Frau mit dem Kindl und eine andere heylige so Eine räffel in der hand haltet von <von unbekhanden Meister> franz demus [?]⁸⁷ abcopiret aber von [...] in Metallisirter ramb breith 1 Elen hoch 3 Virl.>

⁸⁵ Snad Friedrich Brenthel (1580 Lauingen – 1651 Štrasburk); srov. Wolfgang Wegner, Untersuchungen zu Friedrich Brentel. *Jahrbuch der staatlichen Kunstsammlungen in Baden-Württemberg* III, 1966, s. 107–196.

⁸⁶ Viz Seznam I., č. 28.

⁸⁷ Franz Prosper de Mus, též De Mus, Demus, von Mus († po 1694); srov. A. Breitenbacher 1925 (cit. v pozn. 1), s. 56–57; Bohumír Indra, Malíř Prosper František de Mus na dvoře ve Vikanticích u Branné. *Severní Morava. Vlastivědný sborník* 39, 1975, s. 41–48; H. Haupt (cit. v pozn. 33), reg. 803, 804, 827, 870, 1018, 1072, 1080, 1129, 1185, 1188, 1194, 1229, 1537, 1545, 1547, 1553, 1569, 1574, 1576; Karel V. Herain *České malířství od doby rudolfínské do smrti Reinerovy. Příspěvky k dějinám jeho vnitřního vývoje v letech 1576–1743*. Praha 1915, s. 96) zaznamenává Františka Prospera de Mutio k roku 1688 v Praze. – J. P. Cerroni (cit. v pozn. 2) uvádí ve svém výčtu malířů, zřejmě na základě chybného čtení též Franze [sic] de Vos.

- [39] <+175 Ein <hechßen> baurn tantz von brettal⁸⁸ in Metallisirter ramb breith 1 Elen hoch 3 Virl.>
- [40] 176 Ein schulmeister von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb hoch 3/4 breith 2 1/2 Virl
- [41] 177 Eine schulmeisterin wie oben daß vorhergehende
- [42] <+178 Ein Niederlendischer baur mit ein Krug in schwartzer ramb breith 1 1/4 hoch auch so vil von unbekhanden Meister
- [43] <+179 Ein Niederlendischer baur ohne federl auff dem hutt in schwartzer ramb 1/4 breith hoch 1 1/2 Virl von unbekhanden Meister>
- [44] 180 Judith auff holtz von unbekhanden <handt> Meister in Metallisirter ramb breith 1 1/2 Virl hoch 1/2 Elen.
- [45] <+181 Von Miniatur ein bilt worauff 2 nakhente Person, von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb breith 1/2 Virl hoch 1/4>
- [46] 182 Von Miniatur ein <bilt> weib in beth ligend, wie vorhergehendes
- [47] <+183 Von Miniatur der Jupiter wie oben>
- [48] 184 Von Miniatur Einer, der in das andern stoß liget, wie oben
- [49] <+185 S. Sebastianus auff Kupffer von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb hoch anderthalb Virl, anderthalb Virl breith> [nad přeškrtnutým pořadovým číslem] [???] 225
- [50] <+186 ein Knobl von unbekhanden Meister in Metallisirter ramb 1 1/2 Virl hoch und so vil breith.>
- [51] <187 Saturnus von Jacob Haberle ohne ramb 1/2 hoch breith 1/4>
- [52] <188 Ein langletes stukh zwey seilen haltent, ohne ramb von Haberle 3/4 hoch 1 1/4 breith.>
- [53] <+189 die Zigeinerin ohne Ramb von Ferdinando Khin breith 1 1/2 und hoch 1/4>⁸⁹
- [54] < 190 Holandia ein weib von unbekhanden Meister breith 1 1/2 Virl lang 1/2 Elen>⁹⁰
- [55] < 191 Padoua ein weib von unbekhanden breith 1 1/2 Virl lang 1/2 Elen>⁹¹
- [56] 192 S. Antonis in der wisten auff Khupfer in Einer schwartzen ramb von unbekhanden Meister die hohe 2 1/2 Virl die breithe 1 1/2 Virl
- [57] <+193 die bekherung Sti Pauli auff Kupffer in schwartzer ramb die hohe 1 1/2 Virl die breithe 2 Virl v. unbekhanden Meister
- [58] 194 Ein landschaftl von Haberle in Einer Metallisirten rahmb
- [59] 195 Confetture Eine
- [60] 196 Confetture Krug Kребsten
- [61] <+197 Ein <vesper> bilt auf holtz in einer schwartzen ramb representirt Christi ausgrab legung breith 1/4 etwa 1/2 hoch, unbekhanden Meister>
- [62] <+198 Maria v. hilf <Unser liebe frau> in blumen <grentz> stukh unbekhanter Meister metallisirte rahm, die breith 1/2 Elen hoch 4 1/2 Elen.>
- [63] <+199 ein schiff sturmb mit Einen vermetallisirten ramb unbekhanter Meister hohe 1/4 Elen breith 3/4>
- [64] 200 bauern cum Aurora kleines landschaftl v. Rosenhoff
- [65] <+201 Vanitas wo ein Crucifix ist und der Keyser und Kheyserin, in einer vermetallisirten rahm die hohe 1 1/2 und die breithe 5 Virl>⁹²

88 Patně některá z členů rozvětvené rodiny antverpských malířů Bredaelů, činných rovněž ve střední Evropě; srov. Saur (cit. pozn. 36) 14, 1996, s. 55–56.

89 Viz Seznam I., č. 25.

90 Viz Seznam I., č. 34.

91 Viz Seznam I., č. 35.

92 Viz Seznam I., č. 7.

- [66] NB 202 *Ein Kopff von Anthoni von Deikh*⁹³ *in einer vergulden ramb die hohe 1 Elen die breith 3/4 auff holtz*
- [67] 203 *Ein Schuster auff Holtz von david reichert*⁹⁴ *in einer Metallisirten ramb breith hoch [in margine nad přeškrtnutým pořadovým číslem: 205]*
- [68] <+204 *David von Carl v. Mander*⁹⁵ *auff holtz in Metallisirter ramb breith [...] hoch> [nad přeškrtnutým pořadovým číslem: 219]*
- [69] <205 *Ein weibes bildt, so ein lahnen schelet und ein schnittl auff den Messer haltet in einer schwartzen ramb von Lucas goulauff*⁹⁶ *breith [...] hoch> [nad přeškrtnutým pořadovým číslem: 212]*
- [70] <+206 *ein Pöetisches großes stukk worauff sehr vil ganze Personen, ohne rahm, haltet in die breithe 4 Elen in der hohe <3> 2 1/2 Elen von einen unbekhanden Meister.>*
- [71] < +207 *Ein Kopff von Daikh auff Einen breth in Einen <vergolten> metalli rahm breith 3/4 lang 1 Elen von Daikh*⁹⁷*>*
- [72] <+208 *Ein bilt auff holtz mit einer schwartzen rahm und vergulden leisl breith 2 Elen lang 1 1/2 Elen worauff Maria mit dem Jesus Kintl und vil anderen heylig von Rubiens*⁹⁸*>*
- [73] <+202 *ein landschafft auff breth mit einem schwartzen rahm ist ein recontes wo eine auff weisetter liset von Einen unbekhanden Meister die höhe 1 Elen die breithe 1 1/2>*
- [74] <+203 *ein stükh in einer schwartzen ramb, worauff ein Katz, ein rebhuhn und anderen sach toter mehr auff holtz gemohlet breith 1 Elen <hoch breith> hoch 3/4 Elen von unbekhanden Meister>*
- [75] <+204 *Ein stikhl in einer schwartzen ramb, worauff lauther todten vögl, ein glaß, ein Krug, ein Bret mit Vögl von unbekhanden Meister hoch und breith wie die obige> [nad přeškrtnutým pořadovým číslem: 219]*
- [76] <+205 *ein Kleines stikhl, wo ein schuster darauff und ein weib aufkher[??] in einer Metallisirten rahm breith 1 Elen hoch 3/4< von unbekhandt> David Reichert*⁹⁹*> [nad přeškrtnutým pořadovým číslem: 203]*
- [77] <+209 *ein landschafft, wo lauther rindvieh und ein Mensch ein scheffel mit einer wesch auff dem kopff treget in Einer Metallisirten ramb von einen unbekhanden Meister, die hohe 1 1/4 Elen die breithe 1 1/2 Elen. > [in margine nad přeškrtnutým pořadovým číslem: 53]*
- [78] <+210 *ein stukk mit vil Vögl, wo ein geyer ein rebhin gestossen in Einer schwartzen ramb von unbekhanden breith 1 Elen tritt halb Virtl hoch ein Elen 1/4>*
- [79] <+211 *ein Vanitas darauf ein tottenkopff ein Guldener Pocal und nebst anderen ein nicht recht außgelestes licht in Einen Leichter in Einer schwartzen ramb mit vergulden leisten von unbekhanden Meister hoch 1 1/2 Elen die breithe 1 Elen ein Virtl>*
- [80] <+212 *eine Madona so sie lamen schelet, und ein schnittl auff den Messer haltet, in Einer schwartzen rahm mit Einer vergulden leistel Lucas goulauff breith 3/4 hoch 3/4.*¹⁰⁰ *> [in margine nad přeškrtnutým pořadovým číslem: 205]*

⁹³ Anthonis van Dyck (1599 Antverpy – 1641 Londýn).

⁹⁴ Patrně David III. Ryckaert (1612 Antverpy – 1661 Antverpy). Obrazy s tímto námětem jsou v jeho díle poměrně časté, srov. Lubomír Slaviček, *The National Gallery in Prague. Flemish Paintings of the 17th and 18th Centuries. Illustrated Summary Catalogue* 1/2. Praha 2000, s. 253, č. kat. 282, s. 256, č. kat. 286.

⁹⁵ Ve známém díle Karla van Mander (1548 Meulebeke – 1606 Amsterdam) se žádné dílo s tímto námětem nedochovalo; srov. Elisabeth Valentiner, *Karel van Mander als Maler*. Straßburg 1930.

⁹⁶ Malíře tohoto jména se nepodařilo identifikovat.

⁹⁷ Viz Seznam II., č. 66.

⁹⁸ Peter Pauwel Rubens (1577 Siegen – 1640 Antverpy).

⁹⁹ Viz Seznam II., č. 67.

- [81] <+216 *Ein schwebischer baumtantz auff holtz mit Einer vergolten ramb die hohe ein mehres alß ein Elen die breithe 1 1/2 Elen>*
- [82] <+217 *Die geburth Christi <auff> mit einer Metallisch rahm, von unbekhanden Meister, wobey ein Mensch treget auff Kopff einen Kruch die hohe 5/4 Elen die breith 1 1/2 Elen>*
- [83] <+218 *Ein weibsbilt nebst einen andern, welche mit blumen und obst umbstendes bemahlet von unbekhanden Meister in Einer Metallisirten ramb hoch 1 1/4 Elen breith Ein Elen>*
- [84] <+219 *wie triumphlich david eingehelrt wird, und <ist> wird der abgeschlagenen Kopff auf ein Schwert sekhrech getrag, in Einer Metallisirten rahm <von unbekhanden Meister> die hohe 3/4 Elen die breithe 1 Elen von Carl v. Mander¹⁰¹>*
- [85] <+220 *Ein Engel, ein weisbilt, ein kleines Kind,¹⁰² in Einer metalisirten rahm, unbekhander Meister hohe 1 Elen breith 1 Elen 1/4.>*
- [86] <+221 *Unser liebe frau ein brustukh von einen unbekhanden Meister, in Metalisirten rahm hoch 3/4 breith 3/4>*
- [87] <+222 *ein kleines landschaftl, worauff tirkh und schiffe und Castellen in ein gutt vergulden ramb unbekhander Meister hoch 1/2 Elen breithe 3/4.>*
- [88] <+223 *Ein kleines landschaftl mit gutt vergulden raimb, unbekhander Meister worauff sehr vil leith und vieh, und eine hoch spitzige Seilen hoch 1/ Elen breith 3/4>*
- [89] <+224 *ein kleines landschaftl, worauf vil leith, schiffe und Khine statua alles wie oben daß vorherige>*
- [90] <+225 *Sebastianus auff ein Kupffer blathl in Einer Metalisirten rahm von unbekhanden Meister hoch 1/2 Elen weniger 3 punkt finger breith anderthalb Virlt>*
- [91] <+226 *Ein Junge spilet auf der lauthen von unbekhanden Meister metalisirt ramb ein Elen hoch 3/4 breith.>*

PŘÍLOHA I.

Jména malířů a další atribuce objevující se v inventářích obrazové sbírky Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu.

Christian (?) Andermann – I/118, I/119, I/120, I/121; Hendrik van Balen (*Baalen*) – II/12; Johann Brandtmiller – I/4; Bredael (*Brettal*) – II/39; Friedrich (?) Brentel (*Brenthel*) – II/17, II/18; Bruggen (*Brigen*) – II/13, II/14; Casparo – I/131; Joann de Cordua (*Corduba*) – I/7, I/28; Albrecht Dürer (*Albrech Dirr*) – I/11 (kopie „von einen Moßkowüter“), I/44 (kopie „von einen Moßkowüter“); Anthonis van Dyck (*Daikh*) – II/66, II/71; Jacob Haberle nebo Heberle – I/1, I/40, I/41, I/42, II/51, II/52, II/58; Lucas Goulaft – II/69, II/80; Jacob – I/3, I/8, I/9, I/16, I/26, I/37, I/38; Johann Andreas Jondes (*Jorden, Jondeß*) – I/29, I/48, I/52, I/53, I/55, I/56, I/58, I/64 (kopie podle neurčeného autora), I/65, I/66, I/67, I/70, I/114, I/137, I/142, I/144, I/145, I/147, I/149, I/160, I/161, I/162, I/163, I/164; Ferdinand Khin – I/20, I/25, I/39, I/49, I/51, I/54, I/57, I/60, I/62, I/76, I/77, I/90, I/91, I/98, I/99, I/106, I/107, I/111, I/112, I/113, II/35, II/53; Tobias Kurtzberger – I/71, I/81, I/82, I/83, I/86, I/89; Mathias Leitner – I/36, I/50, I/59, I/61; Antonín Lublinský – I/108, I/109, I/110; Johann Carl Loth (*carloito*) – I/10, II/19; Karel van Mander – II/68, II/84; Gregor Miller – I/43, I/45, I/46, I/47, I/72, I/73, I/78, I/79, I/80, I/115, I/116, I/134, I/135, I/136; Wilhelm Morseth nebo Morsekh – I/2 (kopie podle G. Reniho), I/5, I/6, I/12, I/22, I/27, I/140; „ein Moßkowüter“ – I/11 (kopie podle A. Dürera), I/44 (kopie podle A. Dürera);

¹⁰⁰ Viz Seznam II., č. 69.

¹⁰¹ Viz Seznam II., č. 68.

¹⁰² Patrně *Hagar a Ismael*; srov. Henri van de Waal, „Agar in de woestijn“ door Rembrandt en zijn school. *Nederlandsch Kunsthistorisch Jaarboek* 1, 1947, s. 145–170.

Franz Prosper de Mus (*Demus*) – II/38 (kopie podle neurčeného autora); „*ein Niderlender*“ – I/23, I/63, I/138; Tobias Pock (*Thobia Pokh*) – I/19; Guido Reni (*guidoreno*) – I/2 (kopie W. Morsetha), II/11 (kopie neuvedeného kopisty); Franz Rösel von Rosenhof – I/13, I/21, I/30, I/31, II/64; Peter Pauwel Rubens (*Rubiens*) – II/72; David Ryckaert (*Reichert*) – II/67, II/76; Ulrich Schnell – I/32, I/33, I/74, I/75; Pietro [sic] Veronese – II/4.

PŘÍLOHA II.

Tematická skladba obrazových sbírek Ferdinanda Schröffela ze Schröffenheimu, Jana Antonína z Questenberka a Franze Ferdinanda Zirkendorfera z Zirkendorfu. ¹⁰³						
	F. Schröffel ze Schröffenheimu Olomouc (cca 1700)		J. A. z Questenberka Jaroměřice n. Rok. (1678)		F. F. Zirkendorfer z Zirkendorfu Olomouc (1702)	
	počet obr.	%	počet obr.	%	počet obr.	%
1) sakrální témata	80	32,4	23	19%	55	24,75
1a) starozákonní náměty	16	6,5	13	11,1%	1	0,5%
1b) novozákonní náměty	19	7,7	2	1,7%	17	7,65 %
1c) P. Marie a Kristus	21	8,5	4	3,4%	20	9%
1d) obrazy svatých	23	9,3	4	3,4%	10	4,5%
1d) jiné a neurčené	1	0,4	0	0	7*	3,15
2) portréty	39	15,8	17	14,55	43	19,4
2a) rodinné a rodové	13	5,3	4	3,4	0	0
2b) Habsburků	12	4,8	5	4,3	11	5
2c) jiné	14	5,7	2	1,7	4	1,8
2d) neurčené	0	0	6	5,1	28	12,6
3) mytologie a historie	22	8,9	4	3,4	1	0,45
4) alegorie	4	1,6	4	3,4	0	0
5) krajiny	36	14,6	35	30	27	12,2
6) veduty	0	0	4	3,4	0	0
7) maríny	5	2	0	0	0	0
8) architektury	1	0,4	1	0,9	0	0
9) zátěží	20	8	10	8,55	16	7,2
9a) s květinami	3	1,2	6	5,1	3	1,35
9b) s ovocem	7	2,8	3	2,6	8	3,6
9c) s pokrmý a zvěřinou	5	2	1	0,85	2	0,9
9d) vanitas	4	1,6	0	0	3	1,35
9e) jiné a neurčené	1	0,4	0	0	0	0
10) žánrové scény	25	10,1	13	11,1	4	1,8
11) militaria	2	0,8	0	0	8	3,6
12) obrazy zvířat	6	2,4	2	1,7	1	0,45
13) neurčené	7	2,8	4	3,4	67	30,2
CELKEM	247	100	117	100	222**	100

* Jde o 7 oltářů, například *ein sauberes altari Unser leiben frawen mit geschnittenen figuren*.

** Do celkového počtu není započítáno 37 grafických listů.

¹⁰³ Srov. přehled tematické skladby vybraných barokních obrazů z let 1689–1759, který sestavil V. Vlnas (cit. v pozn. 28), s. 37.

INVENTARE DER GEMÄLDESAMMLUNG DES OLMÜTZER WEIHBISCHOFS FERDINAND SCHRÖFFEL VON SCHRÖFFENHEIM (1639–1702)

Quellen zur Geschichte der Sammeltätigkeit im Mähren des 17.–19. Jahrhunderts II.

Das Niveau, sowie die Ergebnisse der Sammeltätigkeit im Mähren in der 2. Hälfte des 17. Jahrhunderts belegt auch die Bildersammlung des Olmützer Domherrn, Stadtpfarrers von St. Mauritius-Kirche und später auch des Olmützer Weihbischofs Ferdinand Schröffel von Schröffenheim (28. 1. 1639 Olmütz – 23. 8. 1702 ebenda) [Anm. 9]. Die Belehrung von dieser Kunstsammlung hat man bisher von der *Skizze einer Geschichte der bildenden Künste in Mähren* (1807) [Anm. 2] des Johann Peter Cerroni entlehnt. Cerroni hat nicht nur die Existenz dieser Gemäldekollektion registriert, sondern auch die Zahl der Bilder und die Namen einigen der in der Sammlung vertretenen Maler eingeführt. Aus dieser Angaben geht nicht zuletzt hervor, daß der kunstliebende Repräsentant der Olmützer Kapitel Ferdinand Schröffel von Schröffenheim „über 300 Gemaelde von guten Meistern“ dem Prämonstratenser Chorherrenstift Kloster Hradisch (Klášteří Hradisko) bei Olmütz testamentarisch vermacht hat. Im Prälatur haben die geschenkten Bilder die „zahlreiche Sammlung von guten Gemaelden“ des Stiftes bereichert, damit sie im Jahre 1705 bei der Brand vermutlich alle dem Feuer zu Opfer gefallen sind.

Die neuen Informationen zu dieser Sammlung bringen zwei nicht datierte Fragmente der Bestandverzeichnisse der Schröffelschen Gemälden [Anm. 7], die hier in kritischen Edition publiziert sind, und die ein Teilersatz für das heute leider verschollene Inventar aus dem Jahre 1692 bedeuten [Anm. 6]. Aus der Eintragungen des Inventars ergibt sich ganz eindeutig, daß beide Teilverzeichnisse der Gründer und Erbauer der Gemäldekollektion selbst verfaßt hat, und daß diese zwischen den Jahren 1692 und 1702 eine Unterlage zur Ausarbeitung des definitiven Verzeichnis der Schröffelschen Bildersammlung gedient haben.

Původ snímků – Photographic Credits – Fotonachweis:

1: ak. mal. Miroslav Křížek, Praha; 2 a 3: M. Ondrušková, Olomouc.

